

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založnika in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIII.

Celovec, petek, 21. februar 1958

Štev. 8 (824)

Uspeh pri volitvah je odvisen od temeljitosti našega dela

O važnosti občine kot najmanjše upravne enote smo pisali že v zadnjih uvodnikih. Posebno pa je treba poudariti, da naloge občine izpolnjuje župan z občinskim odborom. Županu so poverjene naloge, ki jih lahko izvaja v lastnem delokrogu, skoraj v vseh ukrepih pa je vezan na sklepe odbora. Prav zaradi tega ni vseeno, kdo sedi v občinskem odboru in kakšen človek vrši posle župana. Ker nas občina zadene neposredno in ljudi poznamo, je za občinske volitve brez dvoma večje zanimanje, kakor za katere koli druge.

Naši ljudje so že pri postavljanju list pokazali svoje veliko zanimanje, vendar so bili pri postavljanju list udeleženi večinoma le predstavniki vasi, niso pa, kakor je to navada v nekaterih državah, kandidate postavljali na volilnih sestankih vsi volilni upravičenci. Zato je treba sedaj mobilizirati vsakega našega človeka, da bo spoznal program posameznih strank in predvsem tudi kandidate posameznih volilnih skupin. Naši razgledani ljudje vedo, koga bodo volili in ni jim treba več premišljevat. Ni pa še vsakemu človeku znano, za koga in za katero skupino bo dal svoj glas. Od nas vseh je sedaj odvisno, ali bomo znali prepričati slehernega našega človeka, da bo oddal svoj glas le za tiste skupine in tiste ljudi, ki najbolj razumejo problematiko posameznih občin, ki jim je pri srcu splošna blaginja občine in vseh občanov in ne poznajo le interesov svoje skupine in svoje stranke.

Čeprav gre pri občinskih volitvah v prvi vrsti za posebna vprašanja posameznih občin in so v ospredju celotne propagande povsod velike obljube, kaj bodo posamezni storili v korist občine, gre na splošno le tudi spet za odločitev, ali bodo po naših občinah zavladale sile strpnosti in napredka, ali pa sile, katerih prvenstveni cilj na našem ozemlju je zapostavljanje in razdvajanje našega ljudstva. V tej zvezi je treba imeti vedno pred očmi izjavo obrambnega ministra Grafa na občnem zboru koroške OVP v Celovcu, ko je vedel našemu človeku povedati le to, da je vse v redu in kdor ni zadovoljen, lahko gre. Treba je tudi imeti pred očmi, iz katerih strank se rekrutirajo tako imenovani »vindišarji«, ki bi radi preprečili demokratično ureditev našega vprašanja. Vemo, da so stranki OVP in FPO odnosno njune volilne tvorbe z imeni Einheitsliste in podobno. Naj nas pri tem ne moti, če vidimo ponekod tudi na teh listah ljudi, ki so drugače strpni in ponekod tudi zavedni. Važno je, da se zavedamo, kdo te stranke in te skupine vodi v ozadju. Tisti posamezniki, ki jih v občini vidimo, so za njih zanimivi samo kot vaba za našega človeka, pozneje pa tudi, če bi se tako hoteli, ne bodo smeli odpreti ust v korist našega ljudstva. Treba se je zavedati, da tudi tiste skupine ne bodo mogle preprečiti uveljavljanja narodne mrznje in nestrpnosti, ki so po svojem svetovnanazornem in socialnem gledanju ozko povezane z OVP. Na tem ne spremeni ničesar tudi dejstvo, da gre pri teh skupinah ponekod za zavedne ljudi, ki pa so pokazali, da jim je v prvi vrsti pri srcu le lastni interes in se niso ozirali na dejstvo, da je treba tako z imenom liste kakor tudi s programom nagovoriti slehernega našega človeka. Nasprotno, s svojo ožino so pokazali, da jim ni za ljudi, ki drugače gledajo in zato se naj ne čudijo, če v teh krajih naši ljudje ne bodo oddali svojega glasu njim, temveč naprednim strankam, posebno tam, kjer so le-te pri izbiri kandidatov pokazale, da vedo, da na našem ozemlju živi tudi naše ljudstvo. Te dni bodo imeli poštarji spet ogromno dela. Spet bomo dobili v hiše razne pro-

Pomembni koraki k zblizanju med Vzhodom in Zahodom

Dvoje vprašanj zaposluje zadnje čase politične kroge na Zahodu in na Vzhodu: sestanek najvišjih predstavnikov ter poljski načrt za ustanovitev brezatomskega pasu v srednji Evropi.

Izgleda, da bo do sestanka na najvišji ravni le prišlo, kajti zdaj tudi na Zahodu ni več glasov, ki bi vztrajali na predhodni konferenci zunanjih ministrov, marveč le še poudarjajo, da je treba tak sestanek temeljito pripraviti, kar bi bilo mogoče izvesti tudi potem diplomatskih razgovorov.

V tem smislu se je izrekel tudi ameriški prezident Eisenhower v svojem zadnjem pismu, ki ga je naslovil na predsednika sovjetske vlade Bulganina. Predlagal je namreč »manj formalne in bolj diskretne« stike med veleposlaniki ali med zunanjimi ministri ter dejal, da se ameriška vlada zdaj posvetuje z drugimi prizadeti državami. Vendar je kot pogoj za tako pripravo sestanka zahteval, da mora ameriški zunanji minister Dulles sodelovati

pri sleherni pripravi konference na najvišji ravni.

Glede trenutnega stanja v vprašanju sestanka najvišjih predstavnikov so najbolj optimistični v Londonu, kjer izražajo mnenje, da bi utegnili priti do sestanka že letos avgusta ali septembra. To utemeljujejo s tem, da se je večina držav načelno že izrekla za sklicanje konference pod edinim pogojem, da morajo biti priprave take, da bo obstojalo upanje na konkretne sporazume.

Tudi v drugem vprašanju — poljskem načrtu o brezatomskem pasu — je bil narejen bistven korak naprej. Poljska vlada je podrobno svojega načrta obrazložila v posebni spomenici, ki jo je uradno naslovila na Ameriko, Francijo, Anglijo, Belgijo, Čehoslovaško, Dansko, Vzhodno Nemčijo in Kanado, v vednost pa jo poslala tudi Avstriji, Finski, Norveški, Švedski in Japonski.

Po načrtu poljske vlade naj bi brezatomski pas obsegal Poljsko, Čehoslovaško ter

Zahodno in Vzhodno Nemčijo. Na tem področju ne bi smeli proizvajati in razmeščati jedrskega orožja, prepovedano pa bi bilo tudi postavljati opremo in naprave, namenjene atomskemu orožju, ter uporaba atomskega orožja proti temu področju. O tem bi se morale obvezati tako države, ki bi sestavljale to področje, kakor tudi štiri velesile, katerih čete na tem ozemlju ne bi smele imeti atomskega orožja ali naprav za izstreljevanje raket. Za nadzorstvo nad pravičnim izvajanjem tozadevnih sporazumov predlaga Poljska ustanovo, v kateri bi bile poleg Atlantskega in Varšavskega pakta zastopane tudi države, ki ne pripadajo vojaškim blokom.

Hkrati je poljska vlada tudi predlagala, da bi se začela pogajanja za nadaljnjo podrobno obdelavo tega načrta. Po njenem mnenju bi o tem vprašanju lahko razpravljali tudi na sestanku najvišjih predstavnikov, dočim je Zahodni Nemčiji predlagala neposredna pogajanja o tem načrtu, kar so v političnih krogih posebej komentirali, da pomeni to prvi konkretni predlog poljske vlade zahodnonemški vladi.

Po zadnjem koraku poljske vlade ocenjujejo njen načrt mnogo bolj pozitivno. Bivši predsednik britanske vlade Attlee je izjavil, da pomeni koncesija o nevtralnem pasu v srednji Evropi dragocen prispevek k reševanju evropskega problema, predstavnik zahodnonemških socialdemokratov Wehner pa je dejal, da poljski predlog sicer ni noben univerzalni recept za rešitev vseh vprašanj, vendar pa bi ustanovitev brezatomskega pasu v srednji Evropi brez dvoma pomenila spodbudo, ki bi lahko privedla do popuščanja napetosti tudi v odnošjih med velesilami.

Nova nesramnost OVP proti našemu ljudstvu

Po neodgovornem izpadu obrambnega ministra Grafa proti koroškim Slovincem na občnem zboru koroške OVP v Celovcu si dovoljuje OVP-jevsko glasilo Štajerske novo nesramnost. Pod naslovom »Napačni argumenti« piše, da se koroški Slovenci med mnogimi napačnimi argumenti, s katerimi baje grejo proti Avstriji, poslužujejo tudi prikaza na gospodarsko zaostalost dvojezičnega ozemlja. Hkrati ko pravi, da te zaostalosti ni mogoče v celoti zanikati, list piše, da za to ni odgovorno ljudstvo večine in trdi, da so na dvojezičnem ozemlju cestne razmere objektivno celo boljše kot v ostalih delih Koroške. Prav tako trdi list, da so tudi podjetniki ustvarili marsikatero pomembno obrtno in industrijsko podjetje. Dobe sedno nadaljuje potem list: »Če se slovenski del prebivalstva ne vključuje v zadovoljivi meri v ta razvoj in se ne poslužuje možnosti, potem se more očitati samo njemu samemu, ker ga nihče ne ovira pri tem vključevanju. Nasprotno, tudi gospodarstvenik večinskega ljudstva trpi na taki neaktivnosti in sam želi močnejšo iniciativo pri svojem sodeželanu drugega jezika. Tudi na slovenskih narodnih značilnostih gospodarjenja in nasledovanja, ki povzročajo razširitev malih in najmanjših posestnih oblik in s tem gotovo obubožanje, ni krivo večinsko ljudstvo, kakor tudi ne na sicer ljubeznivem toda le bolj lahkomišelnem in zaradi tega manj gospodarskem življenjskem gledanju slovenskega podeželjskega ljudstva.«

Torej Slovenci smo po mišljenju OVP-jevskega glasila sami krivi za zaostalost našega ozemlja, in sicer zaradi tega, ker

pagandne spise in bomo brali razne lepe obljube. Naša sredstva niso tako velika, da bi lahko konkurirali na tem področju. Zato pa mora biti tem bolj temeljito naše delo v tem smislu, da pristopimo do slehernega našega človeka. Ne sme biti človeka, ki ni prejel naše glasovnice. Ne smemo odpisati nobene družine in nobenega posameznika, kajti če smo pravilno postavljali liste in če imamo dejansko program, ki velja za vse občane brez razlike narodnosti in socialnega stanja, potem tudi ne smemo delati razlike pri konkretnem delu in pri pripravi za volitve. V splošnem so volivci dejansko že oprede-

se nočemo vključiti v gospodarski razvoj večinskega naroda in predvsem zaradi tega, ker nismo tako varčni in smo preveč lahkotni. Ob stalni gonji OVP in njene kroga proti nevarnosti slovenske gospodarske infiltracije v zadnjem času si večje nesramnosti ne moremo predstavljati. Zato mislimo na to nesramnost tudi pri občinskih volitvah in ne dajmo nobene glaslu OVP in njenim tvorbam.

Francija se mora zagovarjati pred Varnostnim svetom

Ze celo vrsto protizakonitih dejanj, ki ogrožajo mir v svetu, je zakrivila doslej Francija. Dobro nam je še v spominu napad na Suez, zaplemba maroškega letala z alžirskim voditeljem Bellom, protizakonito ustavljanje ladij na odprtem morju in zadnje neodgovorno in brutalno dejanje, bombni napad na tuniško mesto Sakiet Sidi Jusef, pri katerem je bilo ubitih več otrok, žena in mož. To vse so dejanja, ki pričajo o napadalni politiki Francije, ki še vedno ne razumeti, da današnji čas ni več primeren za kolonialno izkoriščanje bolj zaostalih področij in tudi ne za obvladanje sveta z orožjem in bombami.

Posebno zadnji bombni napad je razgibal diplomatsko dejavnost v Washingtonu, Londonu in drugod, dočim komentarji v časopisih in radiu brez razlike obsojajo samovoljno početje Francije.

Vsa ta dejanja pa ne smejo ostati nerešena ali celo pozabljena. Zaradi tega se je tuniška vlada pritožila pri Varnostnem

svetu, ki je začel z reševanjem perečega vprašanja. V tuniskem protestu Varnostnemu svetu je rečeno, da ni mogoče doseči trajnega miru v tem delu sveta, dokler Varnostni svet ne bo obravnaval in rešil celotnega alžirskega vprašanja in dokler ne bo Francija umaknila vse čete iz Tunisa, kar je vlada od francoskih oblasti takoj po napadu tudi zahtevala. Zasedanje Varnostnega sveta je bilo za nedoločen čas odloženo.

Medtem pa mednarodni Rdeči križ nudi pomoč žrtvam bombnega napada. Tako je prispela v tuniško pristanišče ladja z živili in drugimi potrebščinami, ki jih je sovjetski Rdeči križ poslal za alžirske begunce. Agencija Tass je javila, da namestitev sovjetskega Rdečega križa v Rdeči polmesec dati pomoč 2,100.000 frankov družinam mrtvih in ranjenih pri francoskem bombnem napadu na tuniško mesto.

V torek začetek avstrijsko-jugoslovanskih pogajanj

Predvideno je, da se bodo v torek 25. februarja t. l. začela na Dunaju avstrijsko-jugoslovanska pogajanja, na katerih bodo obravnavali vsa še nerešena vprašanja, ki zadevajo obe državi. Jugoslovansko delegacijo, ki jo v kratkem pričakujejo na Dunaju, bo verjetno vodil jugoslovanski veleposlanik Kveder, avstrijsko pa poslanik dr. Heymerle. Najprej bodo določili dnevni red pogajanj in način, kako bodo pogajanja potekala. Za razčiščenje posameznih vprašanj bodo po potrebi določene tudi posebne komisije. Ker namestitev pri pogajanjih razčišči vsa medsebojna vprašanja, je pričakovati, da bodo pogajanja trajala dalj časa.

Skupni evropski trg — stvarnost ali mrtvo rojeno dete?

Že mesece sem, predvsem pa zadnje tedne narašča v javnosti razpravljanje o skupnem evropskem trgu. O skupnem evropskem trgu razpravljajo državniki na državnih in meddržavnih zasedanjih, o vprašanjih, ki se pojavljajo pri načrtovanju evropskega trga pa razpravljajo tudi gospodarski krogi in združenja, vseeno ali so industrijskega, kmetijskega ali pa trgovskega značaja. Če se s temi vprašanji bavi tako širok predstavniki krog, potem je to znamenje, da gre pri načrtu za evropski trg za stvar, ki bo brez dvoma prizadela najširše sloje prebivalstva v Evropi in s tem tudi v naši državi. Zato ne bo odveč, če si zaenkrat nekoliko bližje ogledamo nastanek in bistvo načrta o evropskem trgu.

Pogodba o evropski gospodarski skupnosti

Pred letom dni, 20. februarja 1957, so se predsedniki vlad v Zvezi za premog in jeklo (Montanunion) združenih evropskih držav — Francije, Italije, Zapadne Nemčije, Belgije, Holandske in Luxemburga — zedinili, da ustvarijo pogoje za razširitev in izboljšanje medsebojnega trgovanja brez carinskih in upravnih ovir. Zveza za premog in jeklo omejuje trgovanje brez carin in upravnih omejitev med temi državami le na premog, železo in jeklo. Omenjeni dogovor, ki je bil 25. marca 1957 podpisan v Rimu in ga imenujejo pogodbo o evropski gospodarski skupnosti (EWG), pa predvideva dosego skupnega neoviranega medsebojnega trgovanja teh šestih držav, ki so naseljene s 160 milijoni ljudi, tudi pri drugem blagu. Dogovor je stopil v veljavo 1. januarja 1958. Prehod od sedanjih oblik trgovanja med temi državami na oblike skupnega trga je določen na več let.

S to pogodbo je bilo postavljeno jedro skupnega evropskega trga. Ostalim evropskim državam ne preostaja dosti drugega, kakor da se pridružijo prizadevanjem teh šestih držav. V nasprotnem primeru, se pravi, če bi šle v svoji proizvodnji in trgovini svojo pot mimo EWG-prizadevanj, se jim lahko zgodi, da naposled zgubijo dosežanja evropska in tudi izvenevropska tržišča za svoje odvisno blago.

To nevarnost so evropske države izven držav podpisnic EWG brž spoznale. Gospodarsko, predvsem pa kmetijsko izredno razvita Danska je že tekom lanskega leta hotela pristopiti k pogodbi, vendar je dosedanje članice zaenkrat niso

hotele sprejeti. Anglija pa, ki si že od nekdaj prisvaja vodilno vlogo v Evropi, je na to pogodbo reagirala s tem, da se je pričela prizadevati za ustvaritev prostega trga za Evropo v celoti. Ta prizadevanja Anglije so naletela na veliko zanimanje držav članic Organizacije za gospodarsko sodelovanje Evrope (OEEC), med katerimi je tudi Avstrija.

Evropa pod pritiskom

Organizacija za gospodarsko sodelovanje Evrope je že februarja 1957 odobrila prizadevanja Anglije in določila tri komisije, da proučijo materijo načrta za skupni evropski trg. Oktobra minulega leta pa je OEEC sklenila, naj poseben ministrski komite pod vodstvom angleškega ministra Maudlinga od 1. januarja 1958 poskusi izdelati ustrezno pogodbo. Za primer, da to ne bi uspelo, naj se pričnejo pogajanja o možnostih pristopa k pogodbi o evropski gospodarski skupnosti (EWG).

Ker pogodba za skupni evropski trg pravočasno ni bila izdelana, je medtem 1. januarja 1958 stopila v veljavo zgoraj omenjena pogodba šestih držav (EWG). Evropskim državam izven te pogodbe preostajata na izbiri samo dve poti. Prva pot je v tem, da pristopijo k EWG-pogodbi kot celoti, ker se države podpisnice te pogodbe branijo v prid drugim državam kakorkoli spremeniti obstoječo pogodbo. K celoti obstoječe EWG-pogodbe pa zaradi svoje nevtralnosti Avstrija, Švica in Švedska ne morejo pristopiti, Anglija pa se pristopa brani zaradi svojih dominijev.

Evropskim državam izven EWG-pogodbe je vsled tega preostala takorekoč samo druga pot, ki je v tem, da ustvarijo pogodbo za

skupni evropski trg

ali — kakor temu drugače pravijo — pogodbo o conah prostega trgovanja (Freihandelszone) in da poskusijo vključiti v

to pogodbo tudi zgoraj omenjenih šest držav Zveze za premog in jeklo. V koliko bo to po EWG-pogodbi mogoče, proučuje sedaj ministrski komite OEEC.

Vsekakor pa so težave za dosego skupnega evropskega trga še velike. Vsaka država in vsaka gospodarska skupina v njej prijavljajo svoje želje, zahteve in pogoje za podpis te pogodbe. Industrijsko nerazvite države Turčija, Grčija, Portugalska in Irska n. pr. zahtevajo za svojo industrijo izjemna določila, najmanj pa podaljšanje rokov v odpravljanju carin in drugih omejitev. Anglija zahteva izjemna določila za svoje kmetijstvo, isto Avstrija in še nekatere druge države. Kakor pa je slišati, se sedaj pripravlja kompromisni predlog, ki bo v mejah znanosti upošteval različne želje, zahteve in pogoje. Ta kompromisni predlog utegne biti sprejet, če na področju kmetijstva ne bo preveč presegal okvir EWG-pogodbe, temveč dovolil nekoliko daljše roke v odpravljanju carin.

Zaenkrat ni mogoče reči niti ne ugibati, kakšna določila bo obsegala pogodba o skupnem evropskem trgu. Eno pa je precej gotovo: do skupnega evropskega trga bo prišlo. K njemu silijo po eni strani obstoječa pogodba o evropski gospodarski skupnosti (EWG), po drugi strani pa je skupni evropski trg neizbežen produkt znanosti, tehnike in gospodarstva zadnjih desetletij.

Očitno je tudi, da bo skupni evropski trg v svojih prehodnih fazah povzročil marsikateri državi, gospodarski skupini in podjetju velike težave v proizvodnji in trgovanju, preden bo postal to, kar se od njega pričakuje: korak k boljši gospodarski stabilnosti in trdnosti v Evropi. Ob pogledu na težave v njegovih prehodnih fazah pa je tudi razumljivo sedanje živahno razpravljanje o skupnem evropskem trgu. (bl)

Velike in lepe naloge naše mladine

Mladinci in mladinke, ki so se zadnjo soboto zbrali na pokrajinski konferenci Zveze slovenske mladine, so najprej razpravljali o delu mladinske organizacije v zadnjih letih. Ugotovljene so bile razne težave, ki so ovirale večji razmah organiziranega dela mladine, katera pa se je hkrati udeleževala na vseh ostalih pod-

ročjih narodnega dela — v prosvetnih društvih, v združenstvu, v okviru Slovenske kmečke zveze itd. Tudi za bodoče je bila poudarjena potreba, da si bo morala mladina v vseh teh organizacijah in ustanovah s požrtvovalnim delom pod vodstvom starih izkušenih funkcionarjev pridobiti potrebne izkušnje, da bo pozneje lahko nadaljevala prizadevanja v korist slovenskega življa na Koroškem.

O trenutnih in bodočih nalogah mladine je posebno obširno in izčrpno govoril predsednik upravnega odbora Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter, ki ga je mladinska organizacija naprosila za kratek referat o vlogi mladine v naši narodni obrambi. Govornik je navezal na dobo pred 15 leti, ko je bila v prvi vrsti mladina tista, ki je v času, ko so naše zavedne ljudi zapirali in izseljevali ter je na naših domovih pisalo »Kärntner, sprich deutsch!« zgrabila za orožje ter šla v boj za narodni obstanek. Takrat smo si priborili tudi člen 7 Državne pogodbe in danes je spet mladina tista, ki mora kot prva skrbeti za to, da bo člen 7 tudi res in v celoti uresničen ter nudil našemu ljudstvu take pravice, da bo zajamčen nadaljnji obstoj in razvoj naše narodnostne skupine. Ker pa živimo na naši zemlji skupno s sodeželani nemškega jezika, je tudi naša velika naloga, da ustvarjamo združbe medsebojnega razumevanja in skrbimo za strpno sožitje obeh narodov. Če bomo pravilno razumeli novi čas in novega duha, ko ne bomo več poznali šovinizma, marveč bomo tudi v sosednjem ljudstvu videli brata, s katerim se bomo kljub različnim jezikom dobro razumeli, potem nam ni treba imeti skrbi za nadaljnji obstoj in vsestranski razvoj našega ljudstva.

Po podrobni analizi nalog, ki jih mora v teh plemenitih prizadevanjih izpolnjevati posebno mladina, je bilo izvoljeno tudi novo vodstvo Zveze slovenske mladine, sami mladi ljudje, od katerih smemo pričakovati, da bodo vse svoje sile postavili za plodno delovanje mladinske organizacije ter s tem mladino vključili in vodili v okviru narodnega gibanja koroških Slovencev.

Priprave za koroški velesejem 1958 v polnem teku

Prezident koroškega velesejma, mestni svetnik Novak, je govoril pred nedavnim v radiu o pripravah za letošnji velesejem. Kljub temu, da je največja koroška gospodarska prireditelj še daleč, je velesejsko vodstvo že pozimi napelo vse sile, da pripravi in organizira prihodnjemu velesejmu primerno obliko, da bo še bolj kot doslej ustregel svojemu namenu. Priprave slonijo na dosedanjih izkušnjah, na katere so postavili smernice za še boljši uspeh v tekočem letu.

Kdor se spominja celovških oziroma koroških razstav pred letom 1938, more oceniti, kako močan razvoj in razmah so dosegle te vsakoletne gospodarske prireditve. Na obsežni velesejski prostornini razstavlja od leta do leta več tvrdk. Koroški velesejem ne izžareva samo na jug in jugovzhod, temveč vzbuja predvsem kot avstrijski lesni sejem zanimanje in pozornost vsega lesnega gospodarstva v Avstriji ter tudi interesov iz bližnjega in daljnega inozemstva. Tu- in inozemski gospodarski tisk je dosedanje lesne sejme zelo pozitivno ocenil.

V dozoreli, izpopolnjeni in obsežnejši obliki bo letošnji koroški velesejem predstavil gozdno in lesno gospodarstvo v vseh svojih odtenkih. Prosti prostor bo spremenjen v pravcati gozd, kjer bodo ponazorjena najrazličnejša vprašanja gozdnega gospodarstva, med drugim problemi mešanih kultur, biološke talne spremembe, pravilna sečnja in priprava industrijskega lesa itd. Pri tem bosta seve upoštevana tudi lev in ribištvo. Na tej posebni razstavi bo pokazano bistvo in nastanek lesa ter najboljša izbira lesne proizvodnje.

Močnejša udeležba na letošnjem dunajskem pomladanskem velesejmu

Letošnji dunajski pomladanski velesejem bo od 9. do 16. marca 1958.

Skupno število razstavljalcev na dunajskem pomladanskem velesejmu bo znašalo okoli 3.700; med temi bo 1.048 razstavljalcev, ki bodo zastopali 1.931 inozemskih tvrdk iz 20 držav. S tem je udeležba inozemskih podjetij na dunajskem velesejmu spet narasla.

Tudi zveze dežele bodo letos poleg Dunaja s 480 tvrdkami številneje zastopane, kakor prejšnja leta. Dunaj sam bo postavil okoli 2.150 razstavljalcev.

Mednarodna avtomobilska razstava bo zastopana z 200 razstavljalci v novo zgrajeni veliki hali na prostornini 10.000 kvadratnih metrov.

Washington. — V ameriškem zunanjem ministrstvu so podpisali sporazum med Poljsko in ZDA o gospodarski pomoči v znesku 98 milijonov dolarjev. Poljska bo lahko kupila v ZDA kmetijske presežke v vrednosti 73 milijonov dolarjev, od Mednarodne banke za obnovo in razvoj pa bo dobila kredit v znesku 25 milijonov dolarjev za nabavo industrijskih strojev, medicinske opreme in drugega materiala.

Pariz. — Bivši francoski ministrski predsednik Edgar Faure je v eni izmed komisij francoske zbornice v svojem govoru zahteval, naj Francija pripozna LR Kitajsko. Dejal je, da je treba odpraviti vse omejitve v trgovinski menjavi blaga med obema deželama. Velika napaka je, je poudaril Faure, ne pripoznati dežele, ki ima 600 milijonov prebivalcev. Faure je bil nedavno na obisku v LR Kitajski.

Bonn. — Turški minister za zunanje zadeve Zorlu se mudi na obisku v Zahodni Nemčiji ter vodi razgovore o trgovinskih odnosih med obema deželama. Turčija ima v trgovini z Zahodno Nemčijo deficit. Da bi se zmanjšali turški dolgovi, bosta obe državi sklenili sporazum, po katerem bo Turčija prodala Zahodni Nemčiji strelivo v vrednosti 750 milijonov mark.

Tokio. — Japonska vlada se je odločila, da zavrne britanske pogoje za podpis japonsko-britanskega sporazuma o uporabi atomske energije, ker so Britanci v sporazumu navedli točko, po kateri preneha vsaka odgovornost za uranij, brž ko ga predajo Japonski.

London. — V Londonu so objavili »Belo knjigo« o obrambi, v kateri je rečeno, da bo morala vlada ponovno proučiti, koliko kopenskih in letalskih sil bo lahko vzdrževala na evropskem kontinentu, če Nemčija ne bi hotela prispevati za vzdrževanje britanskih čet. Velika Britanija še nadalje vztraja na nemških prispevkih in razen tega je tudi zavrnila predlog Bonna, da Zapadni Nemčiji ponudi kredit.

Washington. — Eisenhowerjeva izjava v zvezi z naraščajočo brezposelnostjo v ZDA je delno pomirila Američane. Po Eisenhowerjevem mnenju bi morali odobriti 2 milijardi dolarjev kreditov za posebne gradnje v ZDA, moderniziranje pošte in druge javne gradnje, da se tako omeji brezposelnost. Ameriška federacija dela bo prihodnji mesec sklicala posvetovanje, na katerem namenjajo zahtevati zvišanje plač, da bi s tem dvignili kupno moč in tako tudi omejili brezposelnost.

Aman. — Preteklo soboto sta Iraški in jordanški kralj po seji, ki je trajala vso noč, podpisala sporazum o federativni zvezi med Irakom in Jordanijo. Navzoči so bili tudi člani obeh vlad.

Washington. — V ameriškem zunanjem ministrstvu so sporočili, da so sprejeli noto, s katero LR Kitajska predlaga ponovno združitev Koreje na podlagi umika vseh tujih čet iz obeh delov države. Zastopnik ameriškega zunanjega ministrstva je dejal, da bodo noto dobro proučili. Ta dokument so sprejeli v Washingtonu s posredovanjem britanskega veleposlaništva.

Pariz. — Francoski zunanji minister Christian Pineau je zahteval sklicanje predhodnega sestanka zunanjih ministrov, na katerem bi izvedli priprave za konferenco na najvišji ravni. V pismu, ki ga je poslal sovjetskemu zunanjemu ministru Gromiku, Pineau pravi, da se ministri na tem sestanku ne bi spuščali v bistvo vprašanj, ampak bi se omejili na sprejetje dnevnega reda in na sestav konference.

Beograd. — Tu je bilo sporočeno, da je načelnik političnega oddelka francoskega zunanjega ministrstva izročil jugoslovanskemu veleposlaniku v Parizu Uvaliču odgovor francoske vlade na noto jugoslovanske vlade, v kateri zahteva vrnitev zaplenjene pošiljke na ladji »Slovenija« in povračilo škode. Podrobnosti odgovora niso objavljene, vendar je znano, da je odgovor francoske vlade odklonil.

Zivahno kulturno in narodno življenje slovenskih izseljencev

»Rodna gruda«, glasilo Slovenske izseljenske matice, prinaša v vsaki številki celo vrsto poročil o življenju Slovencev in ostalih Jugoslovancev, ki živijo v najrazličnejših deželah sveta. Iz teh poročil je razvidno, da je kulturno in narodno življenje rojakov zelo živahno in priča o tem, kako živo so izseljenci povezani s staro domovino, ki se je spominjajo tudi na številnih prireditvah, zborovanjih in koncertih.

Kulturno življenje slovenskih izseljencev je posebno živahno v Clevelandu, Collinwoodu, kjer se pogosto zbirajo na prireditvah v Slovenskem delavskem domu. V zadnjem času je bil v tem mestu koncert slovenskega pevskega zbora »Jadran«, na katerem so predvsem predvajali slovenske pesmi. Nadalje so imeli v tem domu predvajanje slik o koncertu mladinskega krožka, o 50-letnici društva »V boj« in druge, mladinski pevski zbor, v katerem pojejo otroci slovenskih staršev, pa je nastopal s peštrim pevskim programom.

V Chicagu se prav tako marljivo udeležujejo na kulturnem področju. V tamkajšnji Sokolski dvorani so imeli veliko prireditev, na kateri so nastopali pevski zbor »Prešeren«, zbor Slovenske ženske zveze, moški zbor, plesna skupina Slovenskega radijskega kluba, baritonist Dragotin Šotarko, ki ga smatrajo za enega najboljših pevcev slovenskega rodu, ter drugi. Zdaj chikaški Slovenci zbirajo sredstva za postavitev novega narodnega doma, ker je postal stari Slovenski delavski center premajhen za aktivnost vseh tamkajšnjih slovenskih organizacij; zbrali so že nad 8000 dolarjev.

Tudi Slovenski dom v La Sallu je pogosto prizorišče uspešnih kulturnih prireditev ter se ponša že z lepo tradicijo 45-letnega obstoja. Za proslavo tega jubileja, ki sta jo organizirala moški in ženski klub s pomočjo krožka Progresivnih Slovenk, so povabili dramsko družino iz

Chicaga, ki je z velikim uspehom nastopila s Finžgarjevo igro »Razvalina življenja«.

Lep uspeh je žela tudi prireditev v Yukonu (država Pensilvanija), kjer je gostoval najstarejši slovenski pevski zbor »Zarja« iz Clevelanda. Nastopili so v moškem, mešanem in ženskem zboru ter v duetu in kvartetu. Poleg tega sta sodelovala še pevski zbor »Prešeren« iz Pittsburgha in moški pevski zbor iz Claridgea. V drugem delu programa so uprizorili veselo enodejanko. V Clevelandu pa je v Slovenskem narodnem domu z zavirljivim uspehom uprizorila slovenska Glasbena Matica Bizetovo opero »Carmen« ter so vsi, solisti, zbor in orkester, želi navdušeno odobravanje. To so tudi zaslužili, saj se pri njihovem nastopu nikjer ni poznalo, da so izvajalci sami preprosti ljudje, ki so podnevi zaposleni v najrazličnejših poklicih.

Jugoslovanske izseljence v belgijskem mestu Seraing je obiskala folklorna skupina »Jedinstvo« iz Splita ter jih navduševala s petjem, z recitacijami in narodnimi plesi. Jugoslovansko izseljensko dobrodelno društvo v Limi, glavnem mestu Peruja, je praznovalo 50-letnico ustanovitve. Ob tej priložnosti so izdali spominjsko knjigo, v kateri je opisan zgodovinski razvoj te organizacije. Rojaki iz Lime, ki so večinoma iz Dubrovnika, se svoje stare domovine spominjajo tudi s tem, da zbirajo prispevke za razne gradnje v domačih krajih. Tako so prispevali sredstva za gradnjo nekaterih cest, dalje za Dom kulture in napeljavo elektrike, bolnišnice v Dubrovniku pa so opremili s številnimi dragocenimi aparati in instrumenti. Tudi v Sao Paulo v Braziliji se jugoslovanski izseljenci na podoben način spominjajo rodnih krajev in so zbrali 6000 kruzerosov za jugoslovanske partizanske sirote.

Največja organizacija ameriških Slovencev — Slovenska narodna podpora jed-

nota v Chicagu — pa je obhajala 50-letnico izhajanja svojega glasila »Prosveta«, ki je najprej izhajala kot tednik ter se pozneje spremenila v dnevnik in je skozi vsa desetletja pogumno zastopala napredna in socialistična načela ameriških Slovencev.

Že iz teh kratkih utrinkov je videti, kako so rojaki, ki jih je boj za vsakdanji kruh raztrosil po širnem svetu, živo povezani s staro domovino, s svojim narodom in maternim jezikom ter jim je prav kulturno življenje najmočnejša vez z ostalim narodom, kateremu hočejo ostati zvesti tudi v novi domovini v tujini.

Mlada slovenska pisateljica Ela Peroci predlagana za Andersenovo nagrado

Komisija za otroško literaturo in tisk pri Svetu društev za skrb o otrocih in mladini Jugoslavije je predložila Mednarodnemu kuratoriju za otroško literaturo v Münchenu tri knjige jugoslovanskih avtorjev za Andersenovo nagrado. To so zbirke pripovedk mlade slovenske mladinske pisateljice Ele Peroci »Majhno kot mezinček«, ki jih je ilustrirala Ančka Gošnik-Godec, pesnitev »Sen in resničnost malega Koče« beograjskega književnika Aleksandra Vuča in roman »Dober veter, Modra ptica« zagrebškega pisatelja Berislava Kosijera.

Aleksander Vuča spada k starejši mladinsko-pisateljski generaciji, medtem ko spada Kosijer in Perocijeva med mlajšo generacijo. Perocijeva, ki si je tudi pri

Breže se pripravljajo za nove uspehe

Breže, ki so v zadnjih letih postale znamenite zaradi poletnih gledaliških prireditev na prostem — v grajskem dvorišču, in si pridobile sloves kot najboljše laično gledališče na nemškem jezikovnem področju, so objavile program za prihodnje poletje. In sicer bo letos poleti na programu Shakespeareov »Kar hočete« in Ditrich Grabbesov »Hanibal«. Torej zopet dve deli, ki zahtevata kvalitetne igralce. Pričakovati pa je, da bodo brežiški igralci — laiki — tudi ti dve deli mojstrsko izvajali, saj so si z izrednim interesom tekom preteklih osem let pridobili že bogate izkušnje pri posredovanju klasičnih del gledalcem.

nas med mladino pridobila mnogo vernih bralcev, to predvsem zaradi prijetnega pisanja, je leta 1956 prejela Levstikovo nagrado za knjigo »Tisočkrat lepa«, medtem ko je Kosijerjevo knjigo »Dober veter, Modra ptica« istega leta komisija UNICEF za podeljevanje mednarodne nagrade »Otroštvo sveta« pohvalila in jo priporočila tujim založnikom.

Andersenove nagrade podeljujejo vsako drugo leto. Letos maja bo nagrada podeljena drugič in sicer ob priliki četrtega kongresa Mednarodnega kuratorija v Firencah. Kuratorij bo podelil tudi odlikovanja in objavil častno listo najboljših del sodobne otroške literature, za katero smatra, da naj bi doživela mednarodno publiciteto.

V Bruslju bodo tudi velike mednarodne umetnostne razstave

Aprila letos bodo v Bruslju odprli svetovno razstavo pod geslom »Bilanca človeštva za boljšo bodočnost«, ki se je bo udeležilo 51 dežel z vsega sveta. Razstava pa ne bo samo gospodarskega pomena, pač bo tudi velikega pomena za kulturno sodelovanje in zблиžanje narodov, saj je predvideno, da bodo različne države v svojih paviljonih poleg družbeno-politične ureditve in gospodarstva prikazale tudi stanje svoje umetnosti. Velikega pomena pa bosta skupni umetnostni razstavi, kjer bodo zbrana dela ne glede na narodnost avtorjev, prav v težnji, da se tako potrdi univerzalni značaj umetnosti.

Prva razstava od teh dveh, »Petdeset let sodobne umetnosti«, bo odprta od aprila do konca julija. Na površini 3500 kvadratnih metrov v novi knjižnici Albertine bodo organizatorji nanizali najbolj znane umetnine našega stoletja, slike, kipe in tapiserije (izdelke umetne obrti). Posamezne zbirke bodo uvedli tako imenovani predhodniki sodobne umetnosti — Cézanne, Van Gogh, Munch idr., nato pa se bodo razvrstila dela raznih šol, od fauvistov, kubistov, futuristov, Dada, ekspresionistov, surrealistov, abstraktistov, realistov, naivnih in kakor se še različne šole imenujejo. V drugem obdobju razstav-

nega časa (od avgusta do oktobra) pa bo v Bruslju odprta druga umetnostna razstava pod naslovom »Človek in umetnost«, ki bo podala podobo človeka v umetnosti od prazgodovinskega do današnjega časa. Trde, staroegipčanske vklesane risbe človeka se bodo dopolnjevale z barvno poezijo Renoirovih Čolnarjev, klasična lepota Michelangelovih kipov z razvzvano dinamiko Laurensove sodobne plastike, dosežki iz tako imenovane kulturne Evrope z mojstrovinami iz nerazvitih kolonialnih dežel.

Dela, ki so bila sprejeta za obe umetnostni razstavi, je izbirala posebna komisija, ki je od vsakega avtorja navadno vzela samo eno, najboljše delo, ali največ dve deli, dočim bodo za prikaz umetnosti določene države v svojih paviljonih posamezne države uredile po lastni presoji in izbiri, tako pač, da bo prišel do izraza značaj dežele ter napredek v umetnostnem razvoju.

Tako bo ta velikanska svetovna umetnostna razstava zблиžala narode ne samo na gospodarskem, marveč tudi na umetnostnem področju ter prispevala k medsebojnemu zблиževanju in sporazumevanju ter sodelovanju.

Gostovanja jugoslovanskih glasbenih umetnikov leta 1958

Ljubljanska Opera bo v letošnjem letu gostovala v več evropskih mestih. Zaenkrat je sprejela vabilo za gostovanje v Londonu. Sedaj pa vodi tudi pogajanja za gostovanja v Celovcu, Grazu, Salzburgu in na Dunaju.

Direktor in dirigent mariborske Opere Jakov Cipci bo dirigiral tekom leta 1958 nekaj oper v Linzu. Režiser ljubljanske Opere Ciril Debevec pa bo vodil v Celovcu snemanje recitacij pesmi slovenskih pesnikov Prešerna in Gradnika v nemškem jeziku za avstrijski radio.

Makedonska umetnica — prvakinja novosadske Opere Dinka Firfova bo kmalu odpotovala na gostovanje na Poljsko, kjer bo v Varšavi nastopala v naslovnih vlogah »Aide« in »Toske«.

V Sovjetski zvezi bodo letos gostovali operni pevci Marijana Radev, Miroslav Čangalović, Biserka Cvejič, Rudolf Franci, dirigenti Samo Hubad, Krešimir Baranović ter zbor Jugoslovanske narodne armije.

Pa ne samo gledališča, marveč tudi različne družbe, ki se ukvarjajo z snemanjem gramofonskih plošč, se zanimajo za interpretacije jugoslovanskih glasbenih umetnikov. Take ponudbe so na primer prišle iz Pariza, Italije in Zahodne Nemčije.

To je nekaj iz letošnjega gostovanja jugoslovanskih glasbenih umetnikov v tujini. Iz tega je jasno razvidno, da se tuja gledališča, sploh tujina, močno zanima za kvalitetne jugoslovanske umetnike ter jih zato vabi na svoje odre in v koncertne dvorane.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Razvoj je pripravljeni odhod Gamperja toliko prehitel, da ga je kapitulacija Italije 8. septembra presenetila še v Bozenu. V zadnjem hipu se je izmuznil aretaciji Gestapa v skrivališče gorske vasi, od koder ga je visok oficir nemške obveščevalne službe vojske spravil na varno preko Padove v Firenze. Tam je Gamper v skrivališču izdelal spomenico, namenjeno zaveznikom. Obširnemu prikazu zgodovinskega in političnega razvoja ter bogati dokumentaciji trpljenja manjšine pri priključitvi k Italiji je Gamper dodal še 25 prilog, med katerimi je bilo pet dodatnih spomenic k najvažnejšim posameznim vprašanjem Južne Tirolske. Spomenica je bila zaključena ob koncu leta 1944 ter februarja 1945 osebno predana po Gamperju predstavnikom zaveznikov v Rimu oziroma razposlana na merodajna mesta zavezniških držav v 120 izvodih v nemškem, angleškem in francoskem jeziku. Na ta način so Južni Tirolci pravočasno in temeljito, čeprav za hrbtom lastne vojske, poskrbeli za politično povezavo z zavezniki. Gotovo je bilo zadržanje anglo-ame-

riških zasedbenih oblasti in njihovo podpiranje manjšine po kapitulaciji Nemčije vsaj delno tudi sad te premišljene akcije spretnega političnega vodstva manjšine. Politični položaj Južne Tirolske ob zlomu nacistične Nemčije aprila 1945 je bil delno podoben onemu ob razpadu Avstrije leta 1918. Spet se je umikala skozi doline dežele poražena nemška vojska, spet je grozila njej za petami tuja zasedbena oblast. Slična sta bila tudi politično izhodišče in psihološka situacija obeh narodnostnih partnerjev: Leta 1918 so se Južnotirolski Nemci »do zadnjega moža in diha« vse do popolnega zloma borili za gospodujoči položaj Nemcev v Avstriji in Nemčiji v svetu, hkrati pa upravičeno branili svojo rodno zemljo. Italijani so se takrat po prvotnem oklevanju razmeroma zgodaj odločili za menjavo politične smeri v svetovnem odločanju ter iz zaveznikov postali nasprotniki. V sodbi Nemcev splošno »izdajalci«, so bili Južnim Tirolcem najbolj sovraženi sovražniki. Borba na fronti proti Italiji je veljala Tirolcem kot prava »sveta vojna«. Za-

držanje avstrijskih oblasti do Italijanov v Trentinu (in delno do Ladincev) je bilo temu primerno trdo, polno sovražnih persekucij in obsodb, političnih in osebnih krivic. Poznejše razpoloženje do nemške manjšine v deželi je gotovo bilo delno tudi sad teh nemških krivic.

V drugi svetovni vojni je zaradi Mussolinijevega skupnega avanturizma s Hitlerjem prišlo do preokreta v italijanski politiki s še hujšimi nasprotstvi: Včerajšnji soborec na skupnih frontah je prešel k nasprotnikom. Tako temeljito in s tako naglico, da se niti okretni Italijani niso znašli in je bila posledica precejšnja politična zmeda v Italiji, v obeh Nemcev pa neovrgljivo prepričanje, da je Italijan že po rojstvu in svojstvu nujen »izdajalec«. Po tem načelu je postopala po 25. juliju 1943 v Italiji tudi v mnogih primerih nemška vojaška oblast, predvsem pa SS-ovske komande in enote. V njihovih vrstah pa so (kljub italijanskemu državljanstvu) služili deloma celo v posebnih južnotirolskih enicah, skoraj brez izjeme južnotirolski Nemci. In tudi tokrat je šlo za »sveto vojno« v obrambo nemštva in Velike Nemčije prav tako, kakor za bodočo usodo rodne zemlje...

V prvi kot v drugi svetovni vojni so se lahko Italijani sklicevali na svoje žrtve

in doprinos k stvari zmagovalcev, Avstrijcem (in z njimi Tirolcem) pa je veljal očitok, da niso pravočasno sledili pozivom zaveznikov, naj se odločijo in jasno ločijo od pogubne poti nemškega imperializma. V obeh zgodovinskih odločitvah so se borili »do zadnjega moža, do zadnjega diha« celo še na razvalinah domače zemlje.

Vendar pa so bile med letom 1918 in 1945 razlike položaja Južne Tirolske tehtne. Že zgoraj smo zabeležili, kako težavno so jih ocenjevali vodilni možje manjšine že pred končnim razpletom. Takšno sodbo je tokrat omogočala bogata politična izkušnja vodilne generacije iz časov ob koncu prve svetovne vojne. Narekovala jo je gotovo tudi neke vrste »kolektivna slaba vest«, ki se je (delno tudi brez osebne udeležbe) zavedala nekakšne »roditeljske« sokrivde na vsemu početju Nemcev v svetu. Brez dvoma pa je gnala Nemce tokrat v političnem iskanju in odločitvah tudi spoznana usoda manjšine, čeprav je bil novi položaj zaradi velikega števila Italijanov v deželi mnogo težavnejši. Odločilna razlika je končno bila aprila 1945 v tem, da je prevzela oblast in upravo v deželi anglo-ameriška vojska in ne Italijani.

(Nadaljevanje sledi)

Bistrica v Rožu

Zadnje občinske volitve so se pri nas morale ponoviti. Pri teh volitvah so socialisti dobili 6 mandatov. Enako število je dobila Arbeitsgemeinschaft kot zmes OVP in VdU, dočim »Krščanska stranka« ni dobila mandata. S tem je prišla v našo vsa leta pretežno socialistično občino tudi močna nacionalistično-gospodarska opozicija, ki se je pred volitvami ponašala z lepo zvanečimi obljubami, ki pa so se pozneje izkazale kot prazne.

Zato je razumljivo, da so tedni pred sedanjimi volitvami pri nas zelo živahni in da je z obeh strani veliko prizadevanj za doseg večine v novem občinskem odboru. Dočim gredo socialisti na volitve v bistvu z dosedanja garnituro, skuša zgoraj imenovana Arbeitsgemeinschaft priti do potrebnih glasov s tem, da se je povezala s svežim profesorjem, ki je bil svojčas iniciator »Krščanske stranke«, da je tokrat prispeval na njihovo listo iz svojih vrst nekoliko bolj prikupnega človeka, kakor so tvorci in kandidati Arbeitsgemeinschaft.

Velik del prebivalstva z tema listama ni zadovoljen. Da je temu tako, sledi iz tega, da je bila za te volitve vložena še tretja kandidatna lista, ki s svojim imenom »Liste der Bauern und Arbeiter — Lista kmetov in delavcev« kaže, da se zavzema za gospodarski napredek vseh vasi in vseh gospodarskih skupin občine prav tako pa tudi za enakopravnost in za mirno sožitje občanov obeh jezikov. In prav to smo v naši občini doslej zelo pogrešali. Ob trenjih med kmeti in delavci na eni in med pripadniki obeh narodnosti na drugi strani pa cveti šovinizem in so zapostavljena številna področja, ki so v pristojnosti občine. Kandidati Liste kmetov in delavcev pa bodo skrbeli za to, da bo prišel v občini vsak do svoje pravice, da bo občina v svojem delu pravična do vsakogar in da bosta v upravljanju in gospodarstvu občine vladali skrbnost in nepristranost. Kot taka pa je Lista kmetov in delavcev brez dvoma samo v korist in dobro celotne občine in njenega prebivalstva.

Svetna ves

Zadnje občinske volitve so na zunaj dale naši občini videz, da ima pri nas prebivalstvo posebno veliko smisla za strankarsko opredeljevanje. Nič manj kot pet volilnih strank se je potegovalo za glasove pičlih 500 volivcev in vsaka je dobila v občini svoje mandate.

Tudi za volitve, ki bodo čez 10 dni, številno volilnih strank ni manjše. Volivce vabijo na oddajo glasov OVP, FPO, SPÖ, KPO in Wirtschaftsbund — Gospodarska zveza. Kakor izgleda, se volitev najbolj boji OVP, ker ima v svojih vrstah največ nezadovoljnih. Da bi pri volitvah ne zgubila župana, se menda že sedaj na tihem ženi pri FPO, za katero kandidira župan iz nacističnega časa Aleksander Schnitzer iz Psinje vasi. Sliši se, da v OVP prevladuje struja, ki podpira njegovo kandidacijo za župana.

Kaj pomeni Schnitzer na čelu občine, pri nas še nismo pozabili. O njem in njegovem delu v občini je leta 1948 tudi »Slovenski vestnik« precej obširno poročal in javno zapisal, da je v času Schnitzerjevega županstva zmanjkalo iz občinske blagajne 4.739.090 šilingov, da so vsemu prebivalstvu še živo v spominu grozljive nacistične strahovlade teroriziral prebivalstvo in spravil zavedne antifašiste v gestapovske zapore. Čeprav je bilo vse to takrat javno zapisano, Schnitzer ni preklinal niti besedice in sploh ni poskušal, da bi zavrnil katero koli teh trditev, ki tudi danes niso ravno najboljše priporočilo za njegovo novo županstvo.

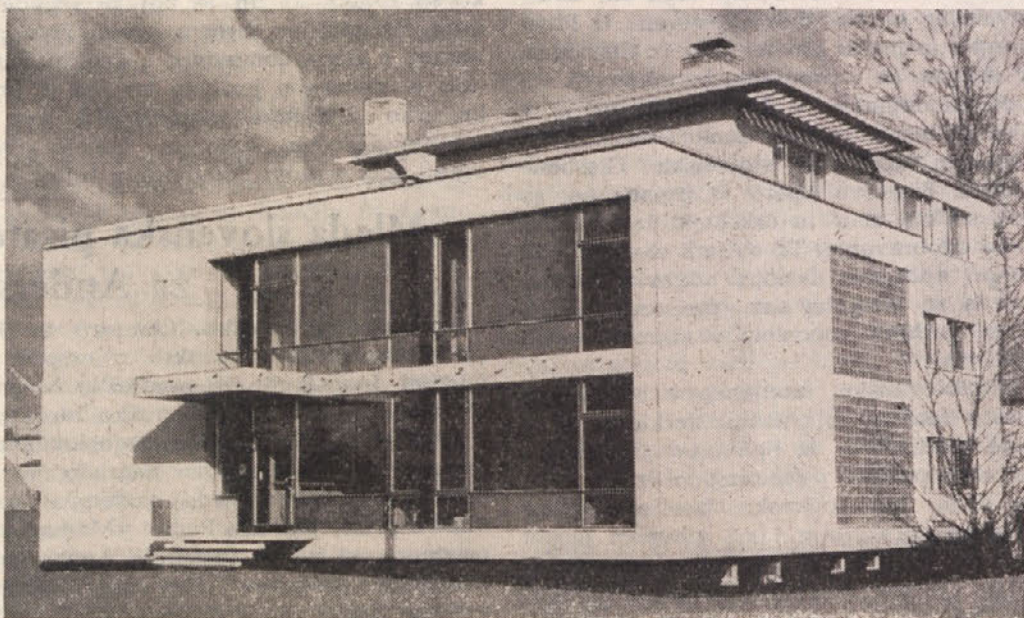
Naše prebivalstvo, ki je proti Schnitzerju, bo moralo dobro presoditi, komu bo dalo glas na volitvah. OVP ga ne more dati. Za KPO oddani glasovi pa so najmanj izgubljeni, če že ne omogočijo OVP-FPO-jevske zmago v občini. Naši strankarsko neopredeljeni in demokratično nastrojeni občani imajo ob tem položaju le izbiro, da dajo svoj glas kandidatom Wirtschaftsbunda — Gospodarske zveze.

Otvoritev novega poslopja Generalnega konzulata FLRJ v Celovcu

Kakor smo pisali že v zadnji številki našega lista, je bila preteklo soboto slavnostna otvoritev novega poslopja Generalnega konzulata FLR Jugoslavije v Celovcu, Radetzkystrasse 26.

Ob tej priložnosti se je v prekrasni vhodni dvorani, ki bo hkrati služila kot

Ritscherja, celovškega župana Ausserwinklerja, beljaškega župana Timmererja, okrajne glavarje ter druge visoke predstavnike in mandatarje, kakor tudi zastopnike tiska in radia. Navzoči so bili tudi predstavniki narodnih organizacij kofčških Slovencev.

čakalnica, zbralo večje število častnih gostov, med katerimi smo videli deželne glavarja Wedeniga, namestnika deželnega glavarja Krasniga, deželnega svetnika Simo, ravnatelja deželnih uradov Newoleta, podpredsednika deželnega zbora

Poslopje je otvoril konzul Mladen Devide, ki se je zahvalil vsem, ki so kakor koli prispevali za izgradnjo. Najprej je izrekel zahvalo Državnemu sekretariatu za zunanje zadeve FLR Jugoslavije, ki je s finančnimi sredstvi omogočil, da bo kon-

zulat zdaj lahko pod lastno streho vršil svoje posle, ter avstrijskim oblastem, ki so dovolile nakup zemljišča in uvoz gradbenega ter ostalega materiala iz Jugoslavije (novo poslopje je bilo namreč zgrajeno skoraj izključno iz jugoslovanskega materiala — opom. ured.).

Prav tako se je zahvalil vsem delavcem in tvežkam iz Celovca in Južne Koroške, ki so pripomogli k realizaciji načrtov, ter delavcem, strokovnjakom in podjetjem v Jugoslaviji, ki so dobavili material, polizdelke in finalne montažne proizvode. Posebno zahvalo pa je konzul izrekel našemu mlademu arhitektu dipl. ing. prof. Janezu Oswaldu iz Celovca, ki je vse na studiju v Jugoslaviji pridobil znanje in izkušnje izkoristil z velikim uspehom ter oblikoval stavbo tako, da izraža vse bistvene elemente moderne arhitekture in hkrati jugoslovanske karakterističnosti.

Za zaključek je konzul izrazil prepričanje, da bo nova zgradba omogočala jugoslovanskemu predstavništvu boljše izvrševanje nalog in prispevala k nadaljnjemu poglobljanju dobrih odnosov med sosednima deželama, k sporazumevanju vseh ljudi in jezikov ter k utrditvi miru in prijateljstva med narodi.

Po slovesni otvoritvi so si gostje ogledali novo zgradbo, ki napravi na vsakogar nepopisen vtis ter pomeni prelep okras za Celovec.

Na Radišah so uprizorili „Županovo Micko“

Slovensko prosvetno društvo na Radišah spada nedvomno med naše najbolj aktivne krajevne kulturne celice, saj prireja vsako leto lepo število dobro pripravljenih in uspešno izvedenih kulturnih prireditev. Tudi za zadnjo nedeljo je SPD Radiše spet vabilo ljubitelje prosvetnega udejstvovanja od blizu in daleč ter jim postreglo z bogatim sporedom, katerega izvedba je pričala o premnogih naporih, ki so jih v priprave vložili igralci in pevci ter režiser in pevovodja Šimen Wrulich, ki je hkrati tudi predsednik domačega društva.

Ko sem krenil mimo podkrošne cerkve v hrib proti Radišam, sem bil malo v strahu, da bom zgrešil pot. Pa sem za nekim ovinkom dohitel starejšega možakarja, ki je skrbno zasajal svojo palico v zaledenelo pot in se počasi vzpenjal po bregu. »Greste tudi vi na Radiše?« sem ga nagovoril. »Tudi, tudi,« mi je živahno začel zatrjevati, »kadar kaj igrajo ali pojejo, vedno grem gor. Veste, Radišani pač znajo peti in igrati. Kako je to lepo, da tako skrbijo za kulturo.« Iz Žrelca je doma 70 let stari oče, ki je tako navdušeno pripovedoval o prizadevanjih Radišanov ter mi s tem krajšal pot, na kateri se nama je pridružil tudi neki mož s Sela, ki so mu Nemci ustrelili očeta in brata. Iz pogovora sem spoznal, kako velika je žepa po narodni prosveti tudi v vaseh, ki tvorijo »predmestje« Celovca, saj vleče kulturna prireditelj njihove prebivalce tudi ure in ure daleč.

Ko sem stopil v dvorano na Radišah, sem se zavzel, ker sem prišel v pravi hlev. Pravzaprav sem to opazil že pri vho-

du, da se poslužujejo radiški igralci za svoje prireditve opuščena farovškega hleva, ki pa je snažno prepleškan, po dvorani pa so razporejene številne debele bele deske, položene od zidu do zidu — sedeži. Vse je bilo zasedeno in tudi stojišča »razprodana«.

Spred so Radišani začeli s pristrčnim plesnim prizorčkom petletnega dečka in kakih devet let starega dekliča, dočim je pevski zbor pod vodstvom pevovodje Šimena Wrulicha zapel vrsto narodnih in umetnih pesmi. Večinoma isti ljudje, ki so nastopali pri pevskih točkah, so potem globoko doživeto odigrali vloge Linhartove igre »Županova Micka«, katerih dialoge je Šimen Wrulich deloma zelo posrečeno prenesel iz gorenjščine v mehko, melodično rožanščino ter s tem vtisnil igri značilen pečat domačnosti. S tem je radiška uprizoritev le še pridobila in vsi navzoči niso štedili z navdušenim odobravanjem, namenjenim režiserju ter vsem igralcem in igralkam. Tudi po končani igri je pevski zbor postregel z lepimi melodijami ter smo se veselili vsi in jim ploskali, dokler se nismo utrudili eni in drugi.

Sončne, pravijo, so Radiše. Tople in pristrčne sem jih spoznal ta zadnji nedeljski popoldan. Tople ne samo zavoljo milobe predvigrednega sonca, ki je žarelo v zasneženi ravni, ampak tudi zavoljo iskrene domačnosti Radišanov. In pristrčne v svoji požrtvovalnosti in pripravljenosti na dajanje in prejemanje narodnih kulturnih dobrin. Zdaj vem, zakaj so Radiše sončne: sončne zato, ker so sončnega značaja tudi ljudje v tem lepem kraju.

Dobrla ves

Minulo nedeljo so v Narodnem domu zaključili pettedenski šiviljski tečaj, ki ga je Slovenska prosvetna zveza priredila v okviru SPD »Srce« v Dobrli vasi. Tečaj je vodila šiviljska strokovnjakinja Zofka Švikaršičeva iz Drveše vasi pri Pliberku. Ob tej priložnosti je SPD postreglo tudi s pustno prireditvijo.

V prostoru, kjer so prej pet tednov brneli šivalni stroji, je bilo v dopoldanskih urah zelo živahno. Na okusno prirejeni razstavi so tečajnice pokazale, kaj

Po naši zemlji

so vse lepega našivale s svojo marljivostjo in pod spretnim vodstvom. Višek pa so tečajnice pokazale pred popoldansko prireditvijo, ko so se osebno predstavile v najlepših oblačilih, ki so jih izdelale na tečaju. Prikaz je bil zares lepo doživetje in številno občinstvo, ki je napolnilo dvorano, je izražalo svoje občudovanje in priznanje voditeljici.

Še smo bili pod vtisom te predstave, ko se je dvignil zastor ter so se pričeli pred nami odvijati prizori veseloigre »Šolski nadzornik«. Mladi igralci našega društva so podajali igro prav pristrčno in ka-

že, da bodo v kratkem sposobni tudi za večje in težje igre.

Po prireditvi je marljivi predsednik društva Franci Rutar postregel s televizijsko oddajo, nakar je sledila prijetna zabava ob Avsenikovih polkah in veselem plesu.

Slovenji Plajberk

Pomena letošnjih občinskih volitev se tudi pri nas v polni meri zavedamo. Postavili smo kandidatno listo in volilno skupino imenovali »Občinska volilna skupnost — Gemeinde-Wahlgemeinschaft«. Doslej so bili kmetje premalo zastopani v občinskem odboru. Posebno za gorske kmete, ki imajo brez dvoma najtežavnejše gospodarske pogoje, se občina pravzaprav nič ni potrudila. Zaradi tega smo smatrali za nujno potrebno, da postavimo volilno skupino s kandidati, o katerih smo prepričani, da bodo kot občinski zastopniki odločno zastopali tudi gorske kmete in delovnega človeka sploh. Dosedanji sestav občine tudi ni v zadovoljivi meri zastopal naše sosede Brojane in tudi v Plajberku smo bili v mnogočem zapostavljeni. Izvoljeni kandidati iz naše liste se bodo prizadevali, da se odpravijo te in še druge stvari, ki vzbujajo nezadovoljstvo.

Poleg tega bo skrb naših odbornikov tudi v tem, da bodo pravično tolačili narodnostna vprašanja in čuvali naše jezikovne pravice v šoli, cerkvi in v občini. Na našo lepo občinsko hišo, v kateri so tudi šolski prostori, naj pride napis v obeh deželnih jezikih, ker s tem bo tudi na tem področju ustrezno vsem občanom.

Škofiče

Pred nedavnim smo spremili k zadnjemu počitku Jožefa Ramuša, p. d. Bidovca v Škofičah, ki je preminul po daljši mučni bolezni. Kot dobrega soseda in človeka smo pokojnika vsi radi imeli. Dolga leta je bil oglednik mesa in je to službo izvajal tudi v času zadnje vojne. Kot pamenten in uvideven človek je pomagel kmetom kakor je mogel, da oddaje mesa niso bile prehude. Za to ustrežljivost so mnogi lahko hvaležni pokojniku. Žalujemo ženi in hčeri ter ostalim svojcem izrekamo iskreno sožalje.

KOLEDAR

Petek, 21. februar: Feliks
Sobota, 22. februar: Sv. Peter s.
Nedelja, 23. februar: Peter D.
Ponedeljek, 24. februar: Matija
Torek, 25. februar: Valburga
Sreda, 26. februar: Matilda
Četrtek, 27. februar: Gabriel

MIHČEVE GOSLI

Bila je mati, ki je imela sina Mihca. Ker sta živela v pomanjkanju, je pregovorila sina, naj gre po svetu. Mihec bi bil rajši ostal doma pri materi, toda moral je iti z doma. Na pot mu je dala tri groše in kos kruha.

Ko je Mihec korakal po cesti, je srečal berača. Berač ga je prosil za miloščino. Mihec mu je dal groš in si rekel: »Saj mi ostaneta še dva groša.« Šel je naprej, pa je srečal drugega berača. Tudi ta ga je prosil za malenkostni dar, in Mihec mu je dal drugi groš. Ni še napravil nekaj korakov, ko mu je prišel nasproti tretji berač, ki ga je tudi prosil za miloščino. Mihec mu je dal zadnji groš. Pri tem pa si je mislil, za najhujšo silo imam še kruh.

Berač pa mu je rekel: »Torej vidiš, trikrat sem te prosil za miloščino, in ti si mi dal zadnji groš. Za nagrado si lahko izbereš tri stvari.« »Kaj bi to moglo biti?« je vprašal Mihec. »Predvsem bi hotel imeti tako denarnico, ki bi se nikdar ne posušila,« in že je imel v žepu vrečico, v kateri je ropotal denar; »potem bi hotel imeti še puško, s katero bi zadel vse, na kar bi pomeril,« in že je imel na ramenu puško; »kot tretjo stvar pa bi hotel imeti gosli, da bi vsakdo zaplesal, kadar bi začel nanje igrati.« In že so mu visele čez rame na vrivici gosli. Beraču se je zahvalil in se od njega poslovil.

Ko je Mihec korakal proti mestu, je prišel do ribnika, po katerem so plavale divje race. Zgrabil je za puško, pomeril nanje, preden pa je ustrelil, je prišel mimo bogat in lakomen mlinar, ki se mu je za-

čel rogati. »Tak nesramnež! Glejte ga, kako neumen je videti, pa bi hotel nekaj zadeti. No, če ustreliš raco, bom šel jaz ponj in ti jo prinesel.« Mihec je ustrelil, in že je zafrfotala na vodi raca. »Torej očka, kar ponj!« je zaklical Mihec. Mlinar se je slekel, toda na bregu je bilo polno trnja in nikakor ni mogel naprej. Nenadoma pa je Mihec zgrabil za gosli in začel nanje brenkati. Mlinar pa je skakal nag s trnja na trnje, da je bil že ves opraskan. Toda skakati je moral kar naprej. Začel je tarnati, češ da je že vsega preveč in da da Mihcu sto zlatnikov, samo da preneha igrati.

Mihec je prenehal igrati, mlinar pa mu je moral dati sto zlatnikov. Nato se je mlinar oblekel, stekel v mesto na občino in kričal, da mu je neki lopov ukradel sto zlatnikov. Takoj so poslali tja dva stražnika, ki sta Mihca pregledala in našla pri njem sto zlatnikov. V tem mestu je bila stara navada, da so vsakega tatu takoj obesili. Stražnika sta Mihcu denar pobrala, drugi dan pa so ga odvedli pod vislice. Tu se je nabralo polno ljudi, med katerimi je bil tudi mlinar.

Mihec je prosil, naj bi mu h koncu dovolili, da sme zaigrati na gosli ter naj mu jih dajo pod vešala. Mlinar je kričal: »Ne dajte mu nič. Če mu boste jih dali, se boste naskakali!« Mihec pa je zopet prosil: »Le dajte mi jih za trenutek!« Ker pa je treba na smrt obsojenim zadnji trenutek izpolniti željo, so se ljudje obregnili ob mlinarja: »Kaj nam boste razlagali!« In Mihcu so dali gosli. Začel je nanje takoj

igrati in vsi, tudi krvnik in sodniki, vsi so morali skakati. Ko so se naskakali, da so že onemogli, so začeli Mihcu obljubljati, da mu bodo dali prostost, samo da preneha igrati. In res so ga potem izpustili, mlinar pa mu je moral dati sto zlatnikov. Mihec se je potem vrnil domov, kjer je z materjo dobro živel. Kdo ve, če ima še tiste gosli?

(Češka pravljica)

F. LEVSTIK: Ribničan in Gorenjec

Oral je Gorenjec pri nekem mostu, a Ribničan je šel po cesti z vozom samih loncev. Ko pride Ribničan blizu, začne Gorenjec kričati: »Od sebe plavec! Tudi ti imaš pamet, a Ribničan je nima.«

V tem stopi Ribničan na most in požene konje preko mosta, a sam začne klicati na pomaganje: »Joj meni! Kaj hočem zdaj!«

Gorenjec mahoma ustavi vola ter steče k njemu: »Kaj ti je, Ribničan? Preteto ne bodi!«

»Joj meni, odšel je voz, a jaz sem ostal tu kraj vode!«

»Pojdi, prismođa, tudi ti za konji!«

»Ne smem, gospodar, za živo glavo ne!«

»Pojdi, neumen ne bodi! Zakaj ne smeš preiti mosta, koder hodi svet in živina?« Ribničan noče, temveč še vedno kriči in toži.

Tedaj mu reče Gorenjec: »Kaj mi daš, da te prenesem jaz na hrbtu.«

Vam je znano, da ...

- je slon kratkovidna žival?
- živi v Jugoslaviji 500 vrst ptic?
- potreseni sladkor na nezaceljeno rano ne škoduje, temveč ga na ta način lahko uporabljamo kot zdravilo?
- uvaža Velika Britanija med vsemi državami na svetu največ lesa?
- porabi kit za plavanje pod vodo manj moči kot za plavanje nad vodo?
- v morju najdemo rastline do 200 metrov v globino?

Zajčeve zvijače

Ponoči se je poljski zajec pritihotapil v sadovnjak. Do jutra je glodal skorjo dveh mladih jablan.

V vasi je zapel petelin in zalajal pes. Zajec se je šele sedaj spomnil, da mora zbežati v gozd, še preden ljudje vstanejo. Toda zbežati ni bilo tako lahko. Vse naokrog je bilo belo, zajčeva dlaka pa je bila rdečkasta in zato vidna že od daleč. Razen tega je ponoči snežilo. V svežem snegu se je poznala vsaka sled.

Zajec jo je kljub temu ucvrl. Dirjal je čez polje, bežal skozi gozd. Rad bi se zahtekel pod kak grm, da bi po dobrem obedu malo zadremal. Toda nikar! Kajti kamor koli bi se skrili, povsod bi ga sled izdala. Zato se mora poslužiti zvijače: začel je zamešavati svojo sled.

Ljudje v vasi so se prebudili. Neki kmetobrnin in šel po sledi nazaj. Sledi sta se je odšel v sadovnjak: jo, kako se je raz-točno skladali. Kmet je šel po dvojni sle-

jezil, ko je videl, da mu je zajec objedel dve najboljši jablani! V snegu je zapazil zajčje sledove. Stisnil je pest: »Le počakaj, to mi boš plačal!«

Odšel je po puško, nato pa po sledovih ubral za zajcem.

»Aha, tu je preskočil plot, tu je teklen čez njive,« si je mislil kmet. V gozdu med grmovjem pa je sled začela zavijati sem in tja, na desno in na levo. »Tudi to ti ne bo pomagalo,« je rekel kmet sam pri sebi.

Zajec je naredil dva zavoja. Prvi zavoj okoli grma. Tu je bila sled prekinjena. Nato drugi zavoj. Kmet je oba zavoja obšel in pripravil puško za strel. Kaj pa je to? Sledi ni več.

Kmet se je sklonil in natančneje pogledal sled. Aha! Nova zvijača: zajec se je

Ljudje v vasi so se prebudili. Neki kmetobrnin in šel po sledi nazaj. Sledi sta se je odšel v sadovnjak: jo, kako se je raz-točno skladali. Kmet je šel po dvojni sle-

di nazaj. Aha, tu se dvojna sled konča, od tu dalje pa je spet enojna. Tu je torej treba iskati.

Zajec je priskakal do grma, ga preskočil in naredil skok vstran. Nato je zopet preskočil grm, potem pa se skokoma oddaljeval.

Se en skok vstran. Jasno, zajec leži pod enim grmom. »Ne boš me prevaril!«

Zajec je res ležal nekje v bližini. Toda ne pod grmom, kakor je mislil lovec, temveč pod velikim kupom vejevja.

Zajec je v snu začul korake. Prihajali so vse bliže in bliže ...

Dvignil je glavo in videl lovčeve noge čisto blizu sebe. Črna puškina cev je bila obrnjena proti zemlji.

Tiho tiho se je zplazil zajec izpod vejevja, nato pa izginil, ko da bi ga odnesel veter.

Kmet pa se je vrnil domov praznih rok.

PAVLE KERNJAK:

Mirici

Mirica moja
ljubica ti,
komaj še šteješ
štiri sto dni.

Mirica dobra,
ti moj otrok,
vsipaš ljubezen
iz polnih mi rok.

Mirica zlata,
angelček moj,
dedek bo tebe
zibal nocoj.

Mirica naša,
ti si nam vse,
ti nam tolažiš
bolno srce.

F. S. FINŽGAN

POD SVOBODNIM SONCEM

DRUGA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

59

»Govori sedaj o Epafroditu! Satan mu bodi milostljiv!«

»Ali mu je ali ne, ne vem. Sešla sta se že v Hadu!«

»Epafrodit mrtev? Govori! Ves pekel si ne izmisli muk, katere sem mu pripravil, če ga dobimo!«

»Škoda dolgih misli! Epafrodit vasuje pri delfinih v toperskem pristanišču. Videl sem ga sam, kako se je pogreznil z lepo barčico.«

»Torej vendar resnično! Pisal je tako. Verjeli nismo. Prekleti lisjak! Zavohal je žaltavo slanino in se rajši sam napotil k Luciferju. Kako je z ladjo, ki ga je zasledovala? Flavij je sicer na dvoru pri ženskah nedosegljiv. A na morju — ne vem. Lahko brodari tako nespretno, da zapravi jadrnico.«

»Flavij-centurio je bil že v Toperu!«

»V Toperu? Torej ga je izsledil. Pri Veneri, despojna ga nagradi in dvorjanice

ga kakor v tekmi zaljubijo. Bedak ima srečo!«

»Povej, kako bi sporočil jaz despotu, preden se vrne Flavij? Pomisli, kako sem vozil, da sem ga prehitel po kopnem!«

»Ne prideš zaradi tega do prestola. Despot je preveč zapleten in vojne skrbi. Zato je stvar izročil sveti despojni.«

»Sveti despojni?« se je zavzel prefekt.

Azbad je vstal, odgrnil zavese pri vhodu tablinija in se skrbno ozrl po vseh kotih. Nato je primaknil stolček prav tikoma do Rustika in skrivnostno pričel.

»Rustik, poveljnik si in prefekt, torej mož! Poglej, sediva sub rosa.« Azbad je dvignil kazalec, na katerem se je svetil težek prstan, proti stropu, kjer je visel lesteneč v obliki rože.

Prefekt je dvignil takisto prst proti stropu, ga pritisnil potem na usta in ponovil: »Sub rosa!«

»Tebi je stvar o Epafroditu nejasna. Poslušaj! Po čudni nameri je prišel med palatince neki barbar, Sloven iztok. Stanoval ni v vojašnici, ampak pri tem Grku, ki je mladeniča ljubil kakor sina. Zakaj, o tem Bizanc molči. Povem ti pa, da je bil to vojak, kakršnega nimata ne Mundus ne Belizar. Lep, da je očaral vse žensstvo, lokostrelec, ki mu ga ni v red, jezdec kakor Centaver, razumen kakor filozof iz grških šol. Teodora ga je zaljubila s strastjo, ki polje samo v njenih žilah. Barbar

pa jo je sunil od sebe, ker je ljubil neko dvorjanico. Sedaj veš vse. Iztok v ječo, Epafrodit ga je otel, Sloven je utekel prek Donave — in najlepše — odvedel je s seboj tudi dvorjanico, katere ljubim jaz s pravo Teodorino strastjo in ognjem. Ah, ko bi ti videl Ireno!«

Azbad je segel z roko proti srcu, ki se mu je razburilo ob samem imenu: Irena.

»Ireno,« je povzel Rustik in nemo gledal v tovariša, ki si je orizel ustnico. »Ko bi Lila ta dvorjanica moja nečakinja?«

»Tvoja nečakinja — Irena? Rustik, pri mi me za čelo in razženi te grozne sence! Da se nisem tega domislil! Saj to vendar vem! Oprosti, ker sem ti izdal jaz sramoto tvoje varovanke. Verjemi mi, da sem prebil živ pekel, ko se mi je dvigal v srcu črt, pa ga je morila ljubezen.«

»Če ni bila kaka druga dvorjanica!«

»Ni bilo tega imena med njimi. Ona je edina.«

»Toda ona ni utekla z barbarom!«

Azbadu so se zasvetile oči. Obe roke je pčelil Rustiku na rami in bolj jedljal kakor govoril:

»Ni utekla? In ti veš zanjo? Prefekt, povej, izroči mi jo, vrni jo moji duši, izreci željo, izpolnim ti jo, samo povej, kje je Irena?«

Prefektu ni mogla beseda iz prsi. Preživel je dokaj let kot častnik v Bizancu, pa ga je do mozga poznal. Strmel je Azbadu

v oči, da bi razbral, je li resnica v njih ali prevara. Da bi se oženil magister equitum z Ireno! Ne verjame. Za tak zakon je treba milijonov. In teh nima ne on ne Irena. Da bi mu bila Irena igrača, temu se je uprla sorodna kri in kljub bizantinski gnilobi, ki tudi njemu ni prizanesla, se je oglašala vest: Da bi izdal njo? Ne! Hkrati se je domislil Teodore in izpregovoril:

»Zlo za Ireno, če despojna ljubi barbar!«

»Ne ljubi ga več. Koprni edino po maščevanju. Povej, ako veš o njej!«

»In ko ni Epafrodita, ko je utekel barbar, zadene srd glavo Irenino!«

»Ne zadene je! Zakaj sama despojna se razžari od veselja, ko zve, da ni šla Irena s poganom. In njena želja je, da bodi Irena moja.«

»Da bodi tvoja?« je vprašal s poudarkom Rustik.

»Moja, moja zakonska žena! Prefekt, sedaj ti nudi usoda, da ti roka despojne odpre vrata do odlične službe v Bizancu. Povej, daj, izroči mi Ireno!«

Zviti Azbad je zadel z ostjo na kraj, kjer je bil ranljiv vsak pravi Bizantincec.

Prefekt ni takoj odgovoril. Azbad je izpustil njegovi rami, roke so mu omahnile, obrnil se je proč, obraz naslonil na kipeče naslonjalo in vzdihal: »Amor, zakaj me mučiš? Beži od mene! Poveljnika palatin-

ZA GOSPODINJO IN DOM

Kis v gospodinjstvu

Kis ima v gospodinjstvu velik pomen, ker ga lahko uporabljamo razen za pripravljanje solat, omak in raznih juh, lahko še v najrazličnejših drugih primerih, ki jih bomo nekaj navedli.

Če nas v poletnem času piči komar ali muha, si ranico namažemo s kisom in neprijetno srbenje bo hitro minilo.

Kadar si umivamo lase, jih na koncu vedno splaknemo v vodi, ki smo ji dodale kako žlico kisa in tako se bodo lasje lepo svetili.

Če se nam črna obleka sveti na robovih, jo lahko drgnemo z mehko ščetko, ki smo jo namočile v kis. Svetlikajoča mesta bodo izginila. Svetlikajoča krila in hlače prelikamo s krpo, namočeno v kis, vendar ne smemo likati do suhega. Dokončno vlago v blagu osušimo tako, da z dvignjenim vročim likalnikom vozimo nad blagom.

Zelena bo v vsaki jedi ostala lepo zelena, če jo pred kuhanjem namočimo v vodo, ki smo ji dodale nekaj kapljic kisa.

Če kdo omedli, mu dajmo vohati kis in kmalu se bo zopet zavedel.

Če je jajce pri kuhanju počilo in je začel uhajati beljak, dodajmo vodi nekaj kapljic kisa, pa se bo beljak takoj zgostil okrog jajca ter preprečil nadaljnje uhajanje. Sol v takem primeru ne pomaga.

Če ima jajce majhno razpoko, pa bi ga kljub temu rade v mehko skuhalo, dodajmo vodi nekaj kapljic kisa in jajce bo kljub razpoki ostalo lepo celo.

Prav tako s kisom lahko odstranjujemo sadne madeže z rok in podobno.

Svila bo dobila prejšnji sijaj, če jo bomo oprale v mlačni vodi, ki smo ji dodale nekaj kapljic kisa.

Ponošeni obleki bomo osvežile barvo,

Ali maščobe povzročajo poapnenje žil?

Domnevajo, da poapnenje žil povzročajo različni vzroki: prehrana, lastnost telesa, da proizvaja preveč neke snovi, imenovane klostesteril itd. Maščoba v hrani utegne biti v zvezi z nastankom bolezni, toda skupaj z različnimi drugimi prehranbenimi činitelji. Dokazano je, da niti količina niti vrsta maščobe nista neposredno povzročitelja arterioskleroze ali poapnenja žil. To pa seveda ne pomeni, da bi bilo v primeru poapnenja žil primeru uživati preveč masti, čeprav je dokazano, da organizem živalske in rastlinske maščobe dobro prebavi, in sicer od 92 do 98 odstotkov vseh maščob, kar jih uživamo.

cev ponižuješ, da se klanja v prahu ženski, ki zasluži ječo, ker je kot dvorjanica občevala z barbarom, kristjanka s pogonom! In jaz sem to vedel! In nisem je izdal — iz ljubezni — in prekršil sem svetlo pravo svetega dvora. Božja kazen!

Ob teh besedah se je Rustik prestrašil. Če je ne izroči Azbada, se maščuje ta nad njim. Koliko lačnih častnikov čaka na prefekturo, da si napolnijo blagajne z ljudsko krvjo. Kaj stane Azbada, dvornega ljubljence, da mu odje službo. Dobi povelje, da gre kot comes — dvorni svetnik s praznim naslovom na vojsko v Italijo.

»Ne toži, jasna dobrotljivost! Povem ti, da je Irena pri meni in da je tvoja.«

Azbad se je naglo okrenil, natočil čaši, da se je kipeče vino razlilo v črnih marogah po mozaiku in prisegel:

»Ako mi izpolniš, kar si obljubil, izpolnim jaz, kar sem ti obetal. Bodi moj delež z Iškarjotom in moj konec z Absalomom, če lažem!«

»Naj se zgodi!«

Prefekt je v duško izpil, Azbad ga je gledal z lisičjimi očmi preko kupe.

»In sedaj grem k despojini; še danes začuješ sveto zahvalo, katero ti sporoči carica zemlje!«

Prefekt se je poslovil, sicer nekoliko vznemirjen, vendar zadovoljen v hrepenjenju, da zasede v Bizancu odlično mesto.

če bomo mlačni vodi pri izplakovanju dodale po eno žlico kisa na liter vode.

Prav tako bomo lahko preproge, ki smo iz njih izteple prah in jih skrtačile, osvežile in jim dale prvotno svežost barv in videz, da so kot nove, če jih bomo nazadnje skrtačile še z metlico, ki smo jo namočile v kis.

S kisom pa lahko osvežimo tudi barve linoleja. In sicer na ta način, da linolej po čiščenju še enkrat očistimo z vodo, ki smo ji dodale kis. Šele nato ga bomo namažale z dobro parketno maščo. Linolej se bo svetil kot nov.

Maščo ali pasjo dlako lahko odstraniš z obleke, če jo drgneš s krtačko, ki si jo prej nekoliko ovlažila s kisom.

Pečene klobase in pečenka tudi za poletje

Meso, ki ga nameravamo vložiti v mast, odlučimo od kosti in ga narežemo na tako velike koščke, kot jih bomo pozneje uporabljale za pripravo posameznih obrokov. Premajhni kosi se ne obnesejo in tudi preveliki niso kaj praktični, ker moramo meso, ko ga enkrat vzamemo iz masti, takoj uporabiti. Meso, ki ga hočemo vložiti, mora biti sveže in dobro ohlajeno. Biti mora zdravo, čvrsto in od najboljših delov živali, ker le tako bo shranek trajen in okusen.

Meso odišavimo kot za običajno pečenko s česnom, limono, kumino itd. in ga tudi dobro presolimo, ker preslano ne sme biti. Meso mesa lepo spečemo in pazimo, da se ne ožgo in pri pečenju ne osuše; zato jih pri pečenju pridno polivamo s sokom. Meso mora biti dobro prepečeno, ker je potem trpežnejše, razen tega pa ga potem lahko damo iz masti takoj na mizo, če namreč hočemo postreči z mrzlo pečenko.

Pripravimo si lončeno ali tudi leseno posodo, ki jo uporabljamo samo za mast in nalijemo vanjo za nekaj prstov masti. Ko se ta dobro strdi, zložimo nanjo dobro pečene kose mesa tako, da se ne dotikajo drug drugega, nato jih pazljivo zalijemo s stopljeno mastjo, ki naj zopet sega nekaj prstov čez plast mesa. Na ohlajeno mast naložimo drugo plast pečenke. To ponavljamo. Na vrhu naj bo mast. Mast nato pokrijemo s pergamentnim ali celofanskim papirjem, ki se ji mora lepo prilagati, in napišemo nanj vsebino in datum, kdaj smo stvar vložili. Posodo nato zapremo še z lesenim pokrovom.

Sok od pečenke shranimo posebej; za krajši čas ga denemo v poseben lončen lonec, za daljši čas pa v patentne kozarce, v katerih ga steriliziramo do dve uri.

»Naj mu že bo Irena zakonska žena ali — ali —«

Rustik je potegnil preko čela, ko je stopil na forum in posmehljivo zamrmral:

»Naposled, kaj meni mar!«

Azbad se je na glas zakrohotal, ko je udaril suženj v atriju s kladivcem v znamenje, da je gost že čez prag.

»Rustik, ha, ime pove vse! Kmet in nič drugega! O, še magister officiorum boš, seveda! Tvoja Irena, barbarova ljubica, moja prava žena! Le ostani v Toperu, še tega nisi vreden! Za mejo naj te pošlje Upravda, v razdejani Turris ob Donavi, da bo tvoj delež z barbari!«

Veselo je tlesnil z rokami in se prešerno zleknil po blazinjaku. Zagrinjalo pri vходу se je zganilo in prišla je kakor dih z belega citronovega cveta lepa sužnja Melita.

Azbad ji je mignil z roko. Sužnja mu je sedla k nogam.

»Melita, gospodarico dobiš! Dvorjanica Irena pride k meni in bo moja.«

Sužnja mu je objela kolena in zajokala. Azbad pa se je sklonil in jo dvignil k sebi ter ji pošepetal:

»Ne jokaj! Pride Irena, pride ljubica barbara, pa ne bo moja žena, ampak tvoja dekla!«

Melita ga je krčevito objela.

Še tisti dan se je pojavil Azbad na dvoru pred vrati despojine Teodore. Nekaj

Vonj po slikanju odpraviš z lahkoto iz stanovanja, če vročo ploščo štedilnika poliješ s kisom.

Neprijeten vonj po potu lahko sčasoma odpravimo, če vodi za umivanje dodajamo žlico kisa.

Kadar imamo hudo vročino, prevezemo členke na nogah s platneno krpico, namočeno v mlačnem kislu. Noge moramo v tem primeru dobro zaviti v flanelo. Že čez kako uro se bo krpa popolnoma posušila, tedaj napravimo nov ovitek in tako bomo počasi odpravile vročino. V težjem primeru moramo seveda povprašati za svet zdravnika, ker v vsakem primeru ni preveč koristno, če prehitro odpravimo vročino.

S sokom in maščobo izboljšujemo razne jedi ali pa ga prevretega serviramo s kosi pečenke iz masti, ki jih dobro pregrejemo v primerni posodi nad soparo vroče vode.

Prav na ta način lahko shranimo tudi pečenice in druge klobase, kot na primer krvavice; jetrnice pa vložimo v mast takoj, ko so skuhanе. Spečemo jih pred uporabo.

Kako ravnamo s termoforom

Čeprav je najhujši mraz že za nami, zima popolnoma še ni popustila in je marsikomu termofor še drag prijatelj, ker mu ogreje postelj, noge ipd. Navadno pa je tako, da, čim zima mine, radi pozabimo na termofor in ga brezskrbno spravimo čez poletje in se nanj spomnimo le tedaj, ko ga zopet rabimo. Vendar je to napačno, ker je tudi termoforu treba posvetiti potrebno pozornost, da ga čim dlje ohranimo. Dolgo uporaben bo, če ga kdaj namočimo v raztopino dveh delov vode in enega dela tekočega amoniaka, ki ga dobimo v drogeriji. V tej raztopini ga pustimo tako dolgo, dokler se guma ne zmehča in postane tako prožna kot nova. Termofor, ki ga ne uporabljamo več, čez poletje najbolje shranimo tako, da ga napihnemo in zapremo, zunanjo stran pa namažemo s tenko plastjo vazeline. Čez poletje naj vedno visi v hladnem prostoru. Če bomo termofor tako negovali, bo uporaben več let in se na njem ne bodo pojavile različne razpoke, kar se sicer na gumi tako rado zgodi in vodi do tega, da se razpoke širijo in končno termofor začne puščati in postane neraben.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Rahitis pri otrocih

Dandanes se večina mater mnogo več ukvarja z dojenčkovo prehrano kot je bil to slučaj v prejšnjih časih. Nepravilna prehrana in pomanjkanje vitamina D sta glavna vzroka rahitisa. V prehrani dojenčka je potrebnih čim več beljakovin (jačni rumenjaki, meso in mleko) in to že zelo zgodaj, ko je dete še v 3. do 4. mesecu starosti. Izogibajmo se ogljikovih hidratov, po katerih matere tako rade segajo — namreč po mlečnem zdrobu. Sicer je res hitro pripravljen, otroci ga imajo v večini radi, videti so debeli in zaliti. To-

da videz vara. To so kandidati za rahitis. Že po najmanjšem infektu, katerem so rahitičarji močno podvrženi, taki dojenčki takorekoč splahnejo, ker tako hitro izgubljajo na teži. Obramba organizma je pri njih slaba. Drugi potrebni faktor pri rahitisu je vitamin D. V poletni, sončni dobi je dovolj, da so otroci na soncu, do čim jim moramo v ostalih letnih sezonah vitamin D dodajati v obliki raznih preparatov. Posledice rahitisa so lahko skrivljenje hrbtenice in udov, deformacije prsnega koša, ozke medenice ipd.

ljivce po očeh in srce se jim je skrčilo v prsih. Zakaj Azbadovi zaničljivi pogledi so oznanjali zmago.

Preteklo je komaj nekaj trenutkov, ko sta dva evnuha dvignila zaveso in mu velela vstop k despojini v zlato dvorano. Zavesi sta se strnili, pogledi vseh čakalcev so se zapletli v rese in prodirali skozi nje v nevidni prostor. Vsi so čutili, kako je trčilo koleno na tla, kako je tiho šumelo po preprogi, ko se je magister equitum bližal despojini.

Ko je ošabni palatinec, ležeč po dolgem na tleh, poljubil drobni biser na koncu svilene sandalčka, se je dvignil na koleno:

»Sveta despojna! Najnevrednejši hlapec prosi milost!«

Teodora je z drobno roko trčila ob zlato naslonjalo v znamenje, naj govori.

»Prihajam kot grešnik, vračam se kot izgubljeni sin.«

Teodori se je razlila tiha slast po licu. Zagledala se je v zlato sfingo, na katero so se usipali žarki skozi blesteče feničansko steklo.

»Prihajam, da poravnam nekaj svoje krivde. Epafrodit, zlahtnik peklenškega psa Cerbera, je pokopan v morju!«

(Nadaljevanje sledi)

PREŽIHOV VORANC:

Gosposvetsko polje

LITERARNI KOLEDAR

18. 2. 1950 umrl največji slovenski koroški pisatelj
Lovro Kuhar — Prežihov Voranc.

19. 2. 1923 umrl slovenski pisatelj
Ivan Tavčar.

22. 2. 1944 padel Karel Destovnik-Kajuh, ki sodi med najbolj pomembne partizanske pesnike.

Ko sem bil že čisto obupan, se mi je nenadoma vendar prikazala sreča. Prišel sem do celovške klavnice in si pričel ogledovati snažno, moderno poslopje. Pred vhodom se je sprehajal vratar s kapo na glavi ter me po strani opazoval. Nenadoma je pristopil k meni ter me vprašal:

»Ali nimaš dela?»

»Pravkar ga iščem, gospod,« sem hlastno odgovoril.

Vratar je nekaj zamrmral in me premetil z očmi.

»Hm, ali znaš ravhati z živino?»

»Doma sem bil pri živini.«

»Ali znaš kidati gnoj?»

»Znam...«

Njegov glas se mi je zdel malo prezirljiv in me je osupnil.

»Daj knjigo!»

Prelistal je mojo še skoraj popolnoma novo delavsko knjižico, potem pa rekel:

»Pojdi z menoj!»

Odginal me je v pisarno. Predstavil me je nekemu razmeroma še mlademu gospodu z besedami:

»To bi bilo nekaj za nas.«

Z uradnikom sva ostala sama. Pisarna je bila svetla in prijazna ter je že sama po sebi vzbujala zaupanje. Uradnik je listal po moji knjižici, ko je to končal, se je z nekako zagonetnim obrazom obrnil k meni.

»Od kod pa si?« Govorila sva nemški.

»Iz Kotelja,« sem odgovoril strahoma.

»To vem,« se je zganil gospod. »Mislim namreč, kaj si...?«

»Kaj... kmečki sin, pravzaprav kajžarski...«

»Tudi to se vidi v knjižici. Kar bi rad vedel, je: ali si Slovenec ali Nemec...?« Strmel je vame z bodečimi očmi.

Vprašanje mi je sprva zaprlo sapo; nikoli se mi še sanjalo ni, da me bo kdo pri iskanju dela kaj takega spraševal. Ko sem se spet znašel, sem odločno odgovoril:

»Slovenec sem, saj še kaj prida nemški ne znam...«

Bil sem prepričan, da bo moj odgovor uradniku zadostoval, vendar sem se ko-renoito motil. Mož je spet nekaj časa obral knjižico, preden se je znova obrnil k meni.

»Slovenec si — ali si nemara Vindišer? V tvojem kraju živijo še Vindišerji...«

Brez pomisleka sem s trdim glasom rekel:

»Jaz nisem Vindišer, temveč Slovenec. Pri nas živimo Slovenci...«

»A tako! Potem pa zate tukaj nimamo dela. Mi smo mestno podjetje!«

Njegov glas je bil zloben, odkrito sovražen, ko mi je vračal knjižico. Potem me ni več pogledal. Zapustil sem pisarno, ko da bi se bil v njej napil žganja. Bil sem tako zmešan, da nisem mogel zbrati svojih misli. V glavi mi je vrelo, po meni je gomazelo neko pekoče, nevarno razburjenje, ki mi je slepilo oči. Niti opazil nisem, da stojim že pri vratarju. Nenadoma zaslišim dobrohoten glas:

»No, kaj je, ali si sprejet?»

»Nisem...«

»Zakaj pa ne...?« Glas je bil začuden.

»Zato ne, ker sem Slovenec...«

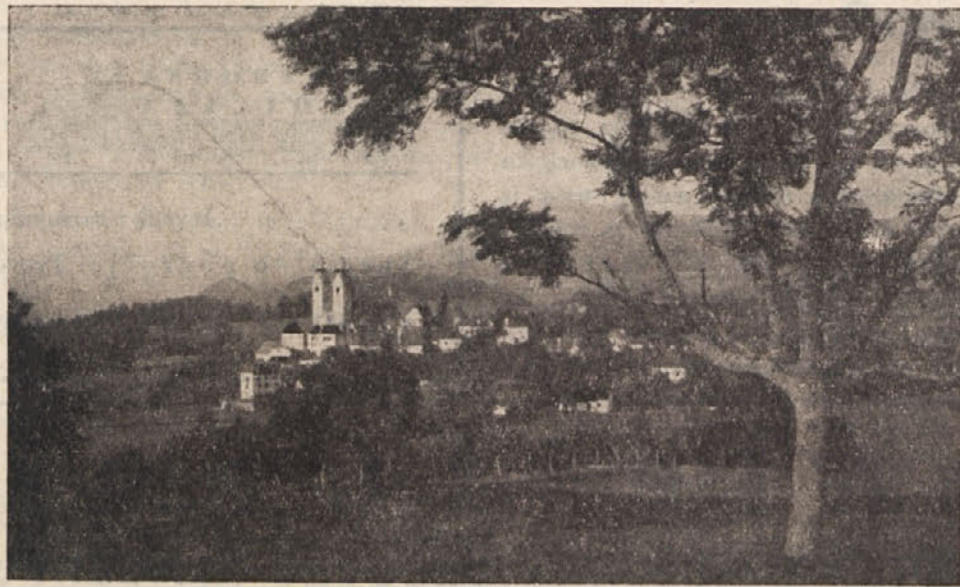
Iz mene je krčevito bruhnilo. Vratar je tesknil z dlanmi in se mi zakrohotal:

»Človek neumni, zakaj pa nisi rekel, da si Nemec!«

Zapustil sem ta nesrečni, sovražni kraj, ne da bi se bil ozrl, in izginil po cesti. Bil

sem bolj razburjen in užaljen kakor jezen, bilo me je sram. Delo, ki sem ga že imel v rokah, se mi je na tak čuden način nenadoma izmuznilo iz njih. Sram me je bilo, ne zavoljo mene, temveč zaradi tistih, ki so me vrgli na cesto. Ker sem bil Slovenec, torej nisem bil niti vreden, da bi kidal gnoj v mestnih hlevih, opravljal najnižje delo! Vsega tega nisem mogel prav verjeti. Sam sebi sem se zdel neznansko smešen in nebogljen.

Brez pomisleka sem šel dalje po cesti. Ni me zanimalo, kam pravzaprav grem, le iz mestne tesnobe me je gnalo. Naposled je mestni šum ostal daleč za menoj. Pred menoj se je med položnimi griči vila cesta, dalje proti severu. Tu sem bil samotni popotnik in postalo mi je laže. Začel sem prosteje dihati. Dokler sem bil še v mestu, so se mi kljub razburjenosti sem in tja še prav na rahlo vrivale v možgane besede klavniškega vratarja:

»Bedak, zakaj pa nisi rekel, da si Nemec...« Imel bi stalno službo, majhno sicer, a tako, ki bi odprla trdno pot navzgor, k napredovanju. Ta strupena misel me pa ni mogla obvladati, ker sem jo vselej hitro potlačil. Tu sem se spet začutil močnega in samozavestnega. Zdelo se mi je neskončno prav, da se nisem uklonil, da se nisem hotel prodati za tako nesramno ceno, s katero bi samega sebe zatajil. Bil sem tako zadovoljen sam s seboj, da sem pri tem pozabil na vse drugo, tudi na svoj obupni položaj.

Tako sem hodil morda eno uro, morda

dve, ko sem nenadoma zagledal na desni strani nad cesto veliko cerkev z vasjo. Videl sem to podobo prvič v življenju, a sem takoj spoznal, da so Svatne (Gospa Sveta). Zdrzil sem se. O Svatnah sem že bral v naših domačih knjigah, a tudi iz pripovedovanja starih ljudi, ki so včasih romali sem, so mi bile znane.

Sedaj sem stal tu pred njimi, samotni popotnik sredi ceste, ki ga brez cilja žene dalje. Veličastna podoba Svatne me je vsega prevzela, me prikovala prednje. Pred menoj se je odpiralo lepo Gosposvetsko polje. Zgodovina tega kraja, kolikor sem jo poznal, je vstala pred menoj v vsej svoji živosti. Tukaj so si nekdanji naši predniki volili svoje voditelje. Takrat še ni bilo ne grelnic ne mestnih klavnic ne tega, kar je že tako zgodaj pričelo tlačiti mojo zavest človeške enakovrednosti. Vse to pa sem bolj slutil kakor razumel. Sredi Svatne sem postajal spet močan.

Pred nekaj urami sem prebil veliko preizkušnjo tako dobro, da me zdaj ni bilo treba biti sram pred zgodovinsko podobo Svatne. V meni je rasel ponos. Govoril sem z ljudmi, ki so se sami ali pa že njih predniki prodajali celovški gospodi za kidovne vile, za dobre službe, za hiše in posestva, za ugodje in blaginjo tega sveta. Ali to me ni bolelo. Čutil sem se vzvišene nad njimi, sluteč, da bo prišel čas, ko bodo za svojo preračunljivost dajali obračun.

(Od Kotelja do Belih vod — odlomek)

IVAN TAVČAR: KAZNOVANI TAT

(ODLOMEK IZ »VISOSKE KRONIKE«)

Bil sem star dvanajst let. Takrat me je mati prvič peljala v mesto.

Takoj pri Poljanskih vratih je tržil nekdo z orožjem. Prodajal je meče, težke muškete in železne čelade. Vse je bilo bolj staro in obrabljeno, ker je bilo ostalo iz vojske, katera je zavolj krive vere razsajala po celem svetu, da so se povsod morili ljudje in zažigala človeška stanovanja. Po tej vojski so ostala dolga pokopališča in celi tovari orožja. Nekaj takega orožja so zanesli odpuščeni vojaki in tudi prekupci v mesto našega škofa.

Tiste dni je bila gorka moja želja, postati vojščak, in kar pogrelo me je, ko sem pri loškem trgovcu ugledal samokres z debelim, svetlo okovanim kopitom, ki pa je bil tako velik, da bi ga bil jaz, otročaj, komaj mogel nositi. Ta samokres je v hipu napolnil mojo dušo in moje srce je pozelelo po njem. »Kupite mi ga!« sem vzdihnil k materi. Položila mi je roko na ramo in odgovorila: »Kako ti ga naj kupim, ko bi morala zanj plačati beneški cekin!«

Kmalu nato je napočil zame najhujši trenutek zapuščenega življenja, ki me je pozneje preganjal pri svetlem dnevu ter me budil iz spanja divjih sanj.

Popoldne sva prišla z materjo iz Loke. Že na brvi pod visoškim domom sva čula vpitje jeznege očeta. Bil je na njivi, kjer mu niso dekle nekaj po godu opravljale. V največjem strahu sva se stisnila čkrog hleva v hišo. Tam je mati odhitela navzgor, da bi se prejkone skrila v izbi, kakor je to vselej storila pri enakem divjanju.

A jaz sem ostal ravno pri kleti ter takoj opazil, da so bila vrata priprta. Ko je oče v jezi odrohnal na polje, je pozabil vrata pri kleti zapreti, kar se ni zgodilo ne prej ne slej nikoli. Kot stržek sem švignil v mračni prostor, kamor me je gotovo sam satan vlekel proti volji moje bojzljive duše!

Najprej mi je udarila mračnost na oči, da moj onemogli pogled ni razločeval reči od reči. Ali privadil sem se kraju in takrat sem opazil na nemarno skupaj nastlani postelji črn železen zaboj. Bil je zaklenjen in s svojo ročico ga niti premakniti nisem mogel, dasi sem to poskušal. Pot mi je zalil obraz in telo, da sem že hotel pobegniti, ker se mi je dozdevalo, da preži name v temačnem kotu nekaj grozovitega. V tistem trenutku se je prikradel od nekega sončni žarek — Bog-sodnik ga je poslal, da bi udaril grešnika v lastnem otroku — ter zasijal skozi mrežo pri oknu, da se je na temni ilnati zemlji pred mojo nogo napravila svetla lisa. Sredi lise je ležalo nekaj rumenega. Jezus in Marija! Ko sem se sklonil, tičal mi je v roki cekin, rumen beneški cekin! In zopet sem stal pred prodajalno v Loki ter gledal na svetlo okovani samokres, ki je bil tisti mah želja vseh mojih otroških želja.

V najboljšem premišljevanju, kako si hočem kupiti ponosno orožje, je pograbila železna pest mojo roko, v kateri sem stiskal beneški denar. Kakor bi zašel v past, tako mi je stiskal oče malo ročico, da sem kar čutil, da mi na dlani sili cekin v kožo in meso. Oče se je bil vrnil v klet, ali v svojem zamaknjenju nisem opazil njego-

vega prihoda. Z desnico se je oklenil moje roke, z levico pa je pograbil cunje ter jih nametal na zaboj. Moja roka se je tresla, ali tudi očetova pest se je tresla, ker ga je morila najhujša jeza. »Djavo!« je zakričal, »ti se vlačiš okrog postelje očeta, ki ti daje jesti in piti!« Potegnil me je za sabo in niti za trenutek ni izpustil moje roke. Zunaj je s težavo izvlekel ključ ter še z večjo težavo zaklenil z njim vrata od kleti.

»Krašt si hotel!«

Kri mu je napolnila obraz in iz njegovih oči je bliskalo, da sem pričel od groze jokati, kar je starega še bolj razkačilo. Po stopnicah me je vlekel v vežo, iz veže v hišo in k mizi, s katere so se dvigale muhe v tolpah. Celu sobo je obsevalo sonce, da se je žarila bela stena in rumenkasti strop nad njo. V tem žaru je ugledala moja trepetajoča duša križ v kotu in na njem belo podobo Odrešenika v trnju in krvi. »Kristus, pomagaj!« sem zastokal ter skušal izviti roko iz očetove pesti. »Hudič ti pomagaj!« je zarjul ter mi pritisnil ročico k mizi, da so odnehali prstki in je odletel cekin izpod njih, kakor odleti zrno iz klasa, kadar se mlati žito na podu.

»Kradel je, svojemu lastnemu očetu je kradel!«

V megli sem videl, da so se mu penila usta. Jaz pa sem ihtel: »Oče, ne bom več!«

»Ne boš,« je zakričal hripavo, »bom že skrbel, da ne boš!«

V tujem jeziku je nekaj zaklel. Z levico mi je skupaj stiskal štiri prste, tako da je bil samó mezinček na mizi. In tedaj se je zgodilo!

»Da si zapomniš, kdaj si kradel!« S temi besedami je pograbil furlansko ostro sekirico, katero je bil nekdo pozabil na stolu. Zamahnil je z njo in mi odsekal polovico malega prsta, da je porosila kri v gostih kapljicah mizo, kakor da je padal rdeči dež po nji. Zasukalo se mi je v glavi, zavrtela sta se okrog mene miza in strop in Kristus v kotu.

Ko sem se zavedel, sem se zvijal na klopi in ubogo obsekano ročico sem stiskal med noge; srajčica, obutev in nogavice na njo — vse je bilo krvavo!

Karel Destovnik-Kajuh:

Kralj Matjaž

Bradati kralj Matjaž le spi, spi in bo še dalje spal, njega sploh ni, samo naš strah ga za rešnika je izbral.

Matjaž ne bo nikoli vstal, ne more, ker ga ni!

Matjaž sem jaz, Matjaž si ti, smo mi in ste vi vsi, kar nas malih je, zatiranih ljudi.

Matjaž je zagorski rudar, Matjaž je dolenski drvar in ljubljanski cestar, iz Kroke žebjar je Matjaž. Vsak delavec, ki na njegov se rovaš pitajo troti, vsak tak je Matjaž.

Matjaži so tisti, ki mro kakor ribe v izsušeni strugi, to so vsi naši sodrugi od Jesenic do Trbovelj in od Slovenskih goric do Borovlj.

Naš kralj, naš bradati Matjaž pa le spi in bo spal.

Toda naš človek, naš človek bo kmalu svoj tilnik vzravnal!

Zimska idila

Poljana s snegom je odeta, izmučena je roka kmeta, izčrpana je naša njiva in trudna mirno zdaj počiva.

Na vasi tam mladina vriska, v koči gorski vlada stiska, v grmu lačni zajci spijo, a v soncu — biseri blestijo.

Ko starček žalosten samuje, (veselje se iz hriba čuje) otožen vzbuja si spomine: kako življenje hitro mine.

Res lepa naša je idila; da vladala tod ne bi sila in sosed ljubil bi sosed, odpravljena bi bila beda!

Pavle Kernjak

Reprezentativna zgradba Generalnega konzulata FLRJ v Celovcu

Podjetje za električne instalacije vseh vrst in izdelavo modernih stikalnih naprav strokovna elektrotrgovina
ing. T. SCHLAPPER
ŠT. JAKOB V ROŽU

Smereker & Co.

KOMMANDIT-GESELLSCHAFT
FÜR STRASSENBAUTEN

FILIALE KLAGENFURT

EBENTALER STRASSE 94

TELEFON 56-14

je nastala po načrtih in pod vodstvom arhitekta dipl. ing. prof. Janeza Oswalda. Mladi arhitekt, naš rojak iz Zile, si je svoje visoko znanje izpopolnil na študiju v Ljubljani ter je v zadnjih letih že pri mnogih gradnjah pokazal svoje sposobnosti, ki so na izredno visoki stopnji. Zgradba konzulata ustreza vsem bistvenim elementom moderne arhitekture, je reprezentativna po zunanosti ter smotno in sodobno urejena po notranosti.

Pri gradnji so bila pri strokovnih delih udeležena naslednja podjetja iz Celovca in južne Koroške:

Stavbeniška dela je izvedlo podjetje dipl. ing. Rudolf Moser iz Celovca, krovška in kleparska dela tvrdka Franz Fleischmann iz Celovca, tesarska dela tesarski mojster Franci Gasser iz Bilčovsa, sanitarne instalacije in centralno kurjavo je uredila tvrdka Hechenleitner & Cie. iz Celovca, parkete in umetne zastore podjetje Orasch Erben iz Celovca, ključavničarska dela tvrdka Hans Wunderle iz Celovca, izolacijska dela tvrdka ing. Fritz Rauberger iz Celovca, električne instalacije je oskrbelo podjetje ing. Tonči Schlapper iz Št. Jakoba v Rožu, asfaltna dela tvrdka Smereker & Co. iz Celovca, plesarska in slikarska dela slikarski mojster

Bürger iz Poreč, material in druge potreščine pa je dovažala ekspedija Wilh. Dietrich iz Celovca.

Večino gradbenega materiala, polizdelkov in finalnih montažnih proizvodov pa so prispevala različna podjetja iz Jugoslavije: Metalka Ljubljana, Mineral Ljubljana, opekarna Križevci, mizar-ska zadruga Vič, strojno mizarstvo Zalogar, Impol Slovenska Bistrica, Exportprojekt Ljubljana, Steklenina Ljubljana, Železnina Ljubljana ter Intertrans in DOM iz Ljubljane.

Nova zgradba Generalnega konzulata FLRJ je po svoji zunanji in notranji izvedbi deležna nedeljenega priznanja ter vzbuja splošno zanimanje. Vsa sodelujoča podjetja, strokovnjaki in delavci so pokazali, da so zmožni izvesti tudi take edinstvene načrte. Njihovo delo jih zato tudi splošno priporoča samo po sebi.

KLJUČAVNIČARSTVO

Hans Wunderle

Železne konstrukcije - vrata mreže - ograje - portalne gradnje

CELOVEC - KLAGENFURT

Siebenhügelstraße 78

Franz Fleischmann

DACHDECKER
SPENGLERMEISTER

Eternit-VERTRETUNG

Klagenfurt, August-Jakob-Str. 1-2
gegenüber Shell-Tankstelle

MEDNARODNA
ŠPEDIČIJA

WILH. DIETRICH

Izvedba carinjenja in mednarodnih prevozov

Specialno področje: Prevozi pohištva z lastnimi vozovi za pohištvo

CELOVEC - KLAGENFURT, Burggasse 15

telefon 45-45

Hechenleitner & Cie.

CENTRALNE KURJAVE, SANITARNE NAPRAVE · CELOVEC-KLAGENFURT · BELJAK-VILLACH

Izločanje vseh kurilnih in sanitarnih naprav

ING. FRITZ RAUBERGER

Celovec-Klagenfurt, telefon 56-94

Talne in
nadtalne
gradnje

DIPL. ING. RUDOLF MOSER

CELOVEC - KLAGENFURT

TELEFON 56-28

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
II. program. — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program. — 5.35 Jutranja godba — 6.00 Oddaja za kmete — 6.10 Pestri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 10.10 Gospodinjinski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 18.00 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

II. program. — 5.35 Dobro jutro! — 6.05 Z godbo v dan — 7.15 Mali koledar — 8.10 Radijski pisemski nabiralnik — 12.03 Automobilisti med potjo — 14.30 Mednarodna univerza.

Sobota, 22. februar:

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Z vseh dolin zveni — 16.20 Mladinski koncert — 18.00 Iz parlamenta — 18.15 Za prijatelje zborovskega petja — 20.30 Pisan večer.

II. program: 9.10 Pri nas doma — 15.00 Mladinska oddaja — 15.30 Odlični izbor — 19.35 Operni koncert — 20.15 „Četrtri mož“.

Nedelja, 23. februar:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Melodije, ki nikdar ne izzvenijo — 11.30 Veliki ljudski koncert — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Poskočne melodije — 19.00 Športna poročila — 20.10 „Kdo je storilec?“, kriminalna uganka — 21.10 Sodobna avstrijska zabavna glasba.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 11.40 Iz oper — 15.15 Operetni zvoki — 16.00 Tako rad poslušam glasbo — 19.10 Dirigira Robert Stolz — 21.15 Zabava z glasbo.

Ponedeljek, 24. februar:

I. program: 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Za našo vas (slov.)

RADIO PROGRAM

— 17.10 Veseli zvoki iz knjige pravljic — 18.30 Mladina in gledališče — 18.40 Vsaka vas ima svoj glas: Št. Peter na Vašinhah (slov.) — 20.15 Ti časi so minuli — 21.00 Modri ponedeljek z glasbo.

II. program: 9.00 Naša radijska družina — 16.15 Kramljanje o kajenju — 16.30 Spomini na pust — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Vesele melodije — 20.30 Komorna glasba.

Torek, 25. februar:

I. program: 8.45 Medicinsko mesečno poročilo — 14.00 Poročila, objave. Pesem v širnem se valu razlega (slov.) — 16.00 Češka godba na pihala — 18.30 Radijska prijateljica — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.15 „Hišna vojna“, opereta.

II. program: 8.20 Prosim, lepo prijazno — 15.30 Ljubezen, sneg in sonce — 16.00 Oddaja za žene — 17.15 Brali smo za vas — 19.30 Zaupne melodije — 20.00 Glasba ne pozna meja.

Sreda, 26. februar:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo (slov.) — 16.00 Prijetne melodije — 17.10 Popoldanski koncert — 20.15 Lepe melodije — 21.00 Vindobona — čudovito mesto.

II. program: 9.30 Zveneča alpska dežela — 16.30 Veseli Dunaj — 17.10 Kulturna poročila — 17.55 Pestre melodije — 19.30 „Biser“, slušna igra — 21.00 Glasba zvečer.

Četrtek, 27. februar:

I. program: 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. A-B-C o raketa in umetnih lunah (slov.) — 17.10 Pisan venček melodij — 18.30 Mladina v poklicu — 18.40 Oddaja za kmete — 19.00 Prilcesinja dneva — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 9.00 Ti in žival — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Melodije iz Francije — 19.30 Vi želite, mi igramo — 21.00 Operni koncert.

Petek, 28. februar:

I. program: 8.45 Radijske beležke — 14.00 Poročila, objave. Akustični mladinski list. Rast in življenje slovenske književne besede (slov.) — 16.00 Veselo igranje — 18.10 Prosti čas je dragocen — 19.05 Zgrabi srečo — 20.15 „Cilj etape“, slušna igra.

II. program: 9.00 Iz zbiralnika za pritožbe — 14.40 Oddaja za žene — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Glasba napravi veselje — 19.45 Za prijatelje gora — 20.30 Za vesel konec pustnega časa.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98,9 mHz.

Sobota, 22. februar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Lepe melodije — znani napevi — 9.30 S popevkami po Evropi — 10.10 Iz orkestralne glasbe — 11.15 Domači napevi izpod zelenega Pohorja — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 Poskočna harmonika — 13.15 Zabavna glasba na tekočem traku — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 18.00 Okno v svet — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Javna mladinska oddaja.

Nedelja, 23. februar:

6.00 Domač nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Vedri zvoki — 8.15 Od tu in tam — zabavne melodije — 9.15 Kar radi poslušate — 10.30 Pokaži, kaj znaš — 12.00 S prijetno glasbo vam želimo dober tek — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 17.30 „Skrivnostni Ivan Ivanovič“, radijska igra — 20.00 Zabavni orkestri in popularni pevci.

Ponedeljek, 24. februar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš jedilnik — 8.05 Orkestralna matinea — 9.20 V veselem ritmu križem po Jugoslaviji — 11.35 Panorama zabavnih popevk in melodij

— 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Poje mešani zbor — 13.15 Na vrtljaku zabavnih melodij — 14.35 Voščila — 16.00 Slavni pevci — 18.00 Mladinska oddaja — 20.00 Škerjanc: Sonetni venec; za orkester in soliste.

Torek, 25. februar:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Domači napevi in poskočnice — 9.00 Zabavni mozaik — 11.30 Za dom in žene — 12.00 Koračnice in polke ter valčke igra Kmečka godba — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Revija popevk — 13.40 Pester spored opernih melodij — 14.35 Voščila — 17.30 Vesela medigra — 18.00 Športni tednik — 20.00 Shakespeare: Sea kresne noči.

Sreda, 26. februar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Operna in solistična glasba — 9.15 Za ljubitelje domačih viš — 11.00 Melodije potujejo — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 14.35 Voščila — 16.00 Koncert po željah — 17.15 Sestanek ob petih — 18.00 Kulturni pregled — 18.30 Pesem slovenske zemlje — 20.00 Odlomki iz oper.

Četrtek, 27. februar:

5.00 Dobro jutro! — 8.05 Priljubljene slovenske zborovske skladbe — 8.35 Zabavne melodije — 9.00 Na valovih romantične muzike — 10.10 Zabavni pélemele — 11.45 Pesmi za naše male — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 Partizanske pesmi — 13.15 Zaigrano in zapojmo — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 17.15 Zabavne melodije — 20.05 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 28. februar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Odprimo glasbeni atlas — 9.20 Ob Sredozemskem morju — 11.00 Pesmi in plesi raznih narodov — 11.30 Za dom in žene — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Slovenske narodne poje Vokalni kvintet — 14.35 Voščila — 15.40 Iz svetovne književnosti — 16.00 Koncert ob štirih — 17.15 Zavrtimo pojočo ručeto — 18.50 Družinski pogovori — 20.30 Iz del skladatelja Vidaliya — 21.15 O morju in pomorščakih.